

VISOKA ŠOLA ZA VARSTVO OKOLJA

DIPLOMSKO DELO

**PREPOZNAVANOST OBMOČJA NATURE 2000 NA
PRIMERU ČRTASTEGA MEDVEDKA IN VIDRE V
ZGORNJI DRAVSKI DOLINI**

NATAŠA TOMAŽIČ

VELENJE, 2015

VISOKA ŠOLA ZA VARSTVO OKOLJA

DIPLOMSKO DELO

**PREPOZNAVANOST OBMOČJA NATURA 2000 NA
PRIMERU ČRTASTEGA MEDVEDKA IN VIDRE V
ZGORNJI DRAVSKI DOLINI**

NATAŠA TOMAŽIČ

Varstvo okolja in ekotehnologije

Mentor: doc. dr. PETER SKOBERNE

VELENJE, 2015

Številka: 726-18/2013-2

Datum in kraj: 6. 9. 2013, Velenje

Na podlagi Diplomskega reda

izdajam

SKLEP O DIPLOMSKEM DELU

Študent-ka VŠVO

Nataša Tomažič

lahko izdela diplomsko delo pri predmetu: Naravovarstvo

Mentor-ica: doc. dr. Peter Skoberne

Somentor-ica: _____ / _____

Naslov diplomskega dela v slovenskem jeziku: Prepoznavnost območja nature 2000 na primeru črtastega medvedka in vidre v Zgornji dravski dolini

Naslov diplomskega dela v angleškem jeziku: Recognisability of the area nature 2000 on the case of jersey tiger and otter in the upper part of drava valley

Diplomsko delo je potrebno izdelati skladno z Navodili za izdelavo diplomskega dela.

Pravni pouk: Zoper ta sklep je možna pritožba na Senat v roku 3 delovnih dni.

Dekan
doc. dr. Boštjan Pokorný

Izjava o avtorstvu

Podpisana Nataša Tomažič, z vpisno številko 34100073, študentka dodiplomskega študijskega programa Varstvo okolja in ekotehnologije, sem avtorica diplomskega dela z naslovom Prepoznavnost območja Nature 2000 na primeru črtastega medvedka in vidre v Zgornji dravski dolini, ki sem ga izdelal/a pod mentorstvom doc. dr. Petra Skoberneta.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo moje avtorsko delo, torej rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela;
- da oddano delo ni bilo predloženo za pridobitev drugih strokovnih nazivov v Sloveniji ali tujini;
- da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu z navodili VŠVO;
- da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu z navodili VŠVO;
- se zavedam, da je plagiatorstvo kaznivo dejanje;
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in moj status na VŠVO;
- je diplomsko delo jezikovno korektno in da je delo lektorirala prof. Liliana Ladran;
- da dovoljujem objavo diplomskega dela v elektronski obliki na spletni strani VŠVO;
- da sta tiskana in elektronska verzija oddanega dela identični.

V Velenju, dne 23.06.2015

IZVLEČEK

Evropska unija že vse od leta 1992 vzpostavlja omrežje posebej varovanih območij, ki ga imenujemo Natura 2000. Njegov namen je ohranjanje biotske raznovrstnosti na ta način, da ohranja evropsko pomembne rastlinske in živalske vrste ter habitatne tipe, navedene v prilogah Direktive o habitatih in Direktive o pticah. V Sloveniji je določenih 354 območij, od tega jih je 323 določenih na podlagi Direktive o habitatih in 31 na podlagi Direktive o pticah (stanje 2013). Na reki Dravi so opredeljena 3 območja, in sicer 2 po Direktivi o habitatih in 1 po Direktivi o pticah. Z anketo in določenimi razgovori sem raziskala, kako dobro ljudje poznajo Naturo 2000 na območju Črneč, ki je v neposredni bližini območja Natura 2000 Zgornja Drava s pritoki. Za preverjanje poznavanja vsebine območja Natura 2000 sem med ciljnim vrstami izbrala metulja črtastega medvedka (*Callimorpha quadripunctaria*), ki je ciljna vrsta območja, pogosten in prepoznaven, ter vidro (*Lutra lutra*), ki sicer ni ciljna vrsta tega območja, vendar sem domnevala, da jo ljudje poznajo, ne vedo pa natančno, ali je zaradi nje to območje opredeljeno kot Natura 2000, ali ne. Ugotovila sem, da so ljudje v veliki meri slišali za Naturo 2000, vendar ne poznajo natančno vsebine in pravnih posledic. Dobro poznajo vidro in so jo že tudi opazili na tem področju, medtem ko črtastega medvedka poznajo bistveno slabše. V posameznih primerih sem ugotovila, da zaradi nepoznavanja tega omrežja pripisujejo določene ovire pri dejavnostih območju Natura 2000. Za boljše poznavanje značilnosti območja Natura 2000 sem izdelala plakat in letake, da bi spodbudila zanimanje in prispevala k ozaveščanju domačinov o Naturi 2000 ter o ogroženih vrstah v Zgornji Dravski dolini.

Ključne besede: Natura 2000, Direktiva o habitatih, Direktiva o pticah, reka Drava, zgornja Drava s pritoki, črtasti medvedek, vidra.

ABSTRACT

Since 1992 the European Union has been establishing a network of specially protected areas, called Natura 2000. Its purpose is conservation of biodiversity, in order to protect plant and animal species and habitat types of European importance, listed in the annexes of the Habitats Directive and the Birds Directive. There are 354 specially designated areas, among which 323 of them have been identified according to the Habitats Directive and 31 according to Birds Directive (as of 2013). On the Drava river, there are 43 Natura 2000 sites; 2 of them were identified according to the Habitats Directive and 1 under the Birds Directive. For the purpose of this diploma paper, a survey was prepared to interview local population in order to investigate, how well they are acquainted with the Natura 2000 site in the Černeče area, which is in the close proximity of the Natura 2000 site Upper Drava river and its tributaries. In order to verify the knowledge of the contents of Natura 2000 sites, 2 different species of animals were chosen: a Jersey Tiger Moth (*Callimorpha quadripunctaria*), which is a common and recognizable target species of the area, and an otter (*Lutra lutra*), which is not the target species of this area, but was assumed people know it, although are unsure the area was defined Natura 2000 due to otter's existence in this habitat, or not. The results of the research outline that local people have heard of the Natura 2000, however, they are not exactly familiar with its contents and the legal consequences. They know the otter well and have already seen it in this area, while they were mostly unaware of the existence of the Jersey Tiger Moth. In several cases, due to their unfamiliarity with the Natura 2000 project, locals attributed certain obstacles for the activities in the area. To improve understanding of the characteristics of Natura 2000 site, poster and flyers were produced, in order to stimulate interest and raise awareness of local population on Natura 2000 sites along with the endangered species of the Upper Drava Valley.

Key words: Natura 2000, Habitats Directive, Birds Directive, the Drava river, Upper Drava river and its tributaries, Jersey Tiger Moth, otter.

KAZALO

1	UVOD	1
1.1	PREDSTAVITEV PROBLEMA	2
1.2	METODE DELA	2
2	NATURA 2000	4
2.1	KAJ JE NATURA 2000?	4
2.2	POMEN OMREŽJA NATURA 2000	5
2.3	SLOVENIJA IN POZNAVANJE NATURE 2000	6
3	REKA DRAVA	8
3.1	RAŠTLINSTVO OB REKI DRAVI V SLOVENIJI IN VPLIV TUJERODNIH VRST	8
4	OBMOČJA NATURA 2000 NA REKI DRAVI	10
4.1	ZGORNJA DRAVA S PRITOKI (SI3000172)	10
4.2	OBMOČJE NATURA 2000 DRAVA (Direktiva o habitatih – SI3000220)	10
4.3	DRAVA (Direktiva o pticah – SI 5000011)	12
4.4	PODROBNEJE PREDSTAVLJENE CILJNE VRSTE NA OBMOČJU NATURA 2000 ZGORNJA DRAVA S PRITOKI	13
4.4.1	NAVADNI KOŠČAK (<i>Austropotamobius torrentium</i>)	13
4.4.2	MOČVIRSKI KREŠIČ (<i>Carabus variolosus</i>)	13
4.4.3	BOBER (<i>Castor fiber</i>)	14
4.4.4	KAČJI POTOČNIK (<i>Ophiogomphus cecilia</i>)	14
4.4.5	DOLGOKRILI NETOPIR (<i>Miniopterus schreibersii</i>)	14
4.4.6	NAVADNI NETOPIR (<i>Myotis myotis</i>)	14
4.4.7	JAVOROV GOZD (<i>Tilio-Acerion</i>)	15
4.4.8	BUKOV GOZD (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	15
5	IZBRANI VRSTI ZA RAZISKAVO	16
5.1	ČRTASTI MEDVEDEK	16
5.2	VIDRA	18
5.3	REZULTATI ANKETE	20
5.3.1	Odgovori na vprašanje 1: Spol	20
5.3.2	Odgovori na vprašanje 2: Starost	20
5.3.3	Odgovori na vprašanje 3: Koliko ljudi določene izobrazbe je sodelovalo v anketi	20
5.3.4	Odgovori na vprašanje 4: Ali ste že slišali za območja Natura 2000?	20
5.3.5	Odgovori na vprašanje 5: Kaj menite, da je območje Natura 2000?	21
5.3.6	Odgovori na vprašanje 6: Ali ste seznanjeni, da živite na območju Natura 2000?	21
5.3.7	Odgovori na vprašanje 7: Ali morda veste zaradi katerih vrst je določeno območje Natura 2000?	21
5.3.8	Odgovori na vprašanje 8: Če je odgovor na prejšnje vprašanje da, katere vrste so to?	21
5.3.9	Odgovori na vprašanje 9: Ali ste imeli kakšne pozitivne ali negativne izkušnje, ker živite na območju Natura 2000?	22
5.3.10	Odgovori na vprašanje 10: Če je odgovor na prejšnje vprašanje da, kakšne izkušnje?	22
5.3.11	Odgovori na vprašanje 11: Ali poznate črtastega medvedka?	22
5.3.12	Odgovori na vprašanje 12: Ste ga že kdaj videli?	22
5.3.13	Odgovori na vprašanje 13: Ali poznate vidro?	22
5.3.14	Odgovori na vprašanje 14: Ste imeli kakršnekoli izkušnje z vidro na tem področju?	23
5.3.15	Odgovori na vprašanje 15: Če je odgovor na prejšnje vprašanje da, kakšne izkušnje?	23
6	RAZGOVORI Z LJUDMI, KI ŽIVIJO OZIROMA OPRAVLJAJO DELO NA OBMOČJU NATURA 2000	24
6.1	RAZGOVOR 1 (G. JERNEJ G.)	24

6.2	RAZGOVOR 2 (G. VLADO P.)	25
6.3	RAZGOVOR 3 (G. ANDREJ R.)	25
6.4	RAZGOVOR 4 (GA. LUCIJO Č.)	26
6.5	RAZGOVOR 5 (G. BRANKO L.)	26
7	PREDLOG OZAVEŠČANJA LJUDI NA OBMOČJU ČRNEČ IN RIBIŠKEGA DOMA	27
7.1	PLAKAT	28
8	RAZPRAVA	29
9	SKLEPI IN ZAKLJUČKI	30
10	LITERATURA IN VIRI	32

PRILOGA

KAZALO SLIK

Slika 1:	Območje NATURA 2000 v Sloveniji	1
Slika 2:	Območje Črneč in Ribiškega doma	3
Slika 3:	Anketno območje	3
Slika 4:	Logo Natura 2000	5
Slika 5:	Rezultati odgovorov raziskave Eurobarometer (2007) na vprašanje, kaj je Natura 2000 (možnosti za odgovore: sem slišal za Naturo 2000, sem slišal in vem, kaj pomeni, sem slišal, a ne vem kaj pomeni)	7
Slika 6:	Zgornji tok reke Drave	9
Slika 7:	Lega območja Natura 2000: Zgornja Drava s pritoki – SI3000172	10
Slika 8:	Lega območja Natura 2000: Drava (po Direktivi o habitatih) – SI3000220	11
Slika 9:	Lega območja Natura 2000 Drava (po Direktivi pticah)- SI5000011	12
Slika 10:	Črtasti medvedek	16
Slika 11:	Vidra	18
Slika 12:	Plakat Natura 2000	28

KAZALO GRAFOV

Graf 1:	Število ljudi poznavanja Nature 2000	20
---------	--------------------------------------	----

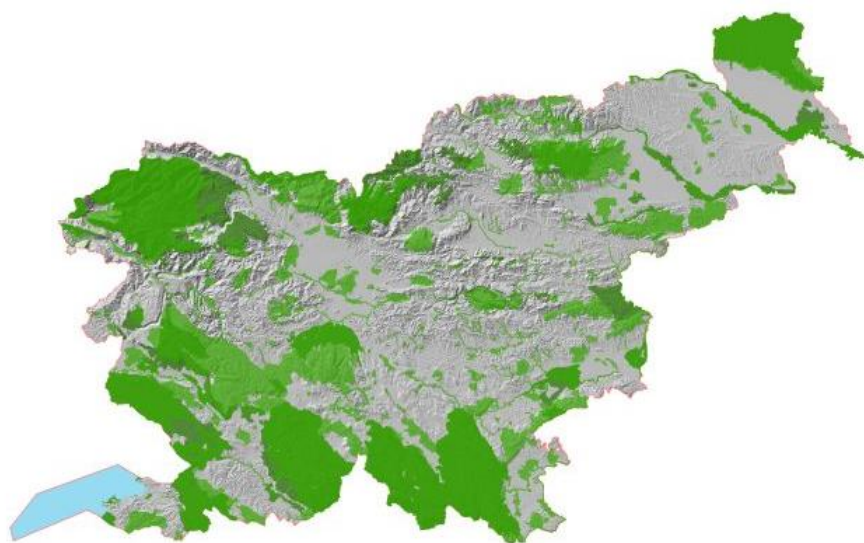
KAZALO TABEL

Tabela 1:	Število ljudi določene starostne skupine, ki so sodelovali	20
Tabela 2:	Število ljudi določene izobrazbe, ki so sodelovali v anketi	20
Tabela 3:	Število ljudi glede na njihovo mnenje o tem, kaj je Natura 2000	21
Tabela 4:	Število ljudi, ki so seznanjeni z življenjem na območju Natura 2000	21
Tabela 5:	Število ljudi, ki vedo, zaradi katerih vrst je določeno območje Natura 2000, in tistih, ki tega ne vedo	21
Tabela 6:	Odgovori na prejšnje vprašanje, in sicer za katere vrste menijo, da so ogrožene na njihovem območju	21
Tabela 7:	Število ljudi, ki so imeli pozitivne ali negativne izkušnje, ker živijo na območju Natura 2000	22
Tabela 8:	Kakšne izkušnje so imeli, tisti, ki so na prejšnje vprašanje odgovorili z da	22
Tabela 9:	Poznavanje črtastega medvedka	22
Tabela 10:	Število ljudi, ki so videli črtastega medvedka, in tistih, ki ga niso, ter tistih, ki so ga videli samo na fotografijah	22
Tabela 11:	Število ljudi, ki poznajo vidro, in število tistih, ki je ne poznajo	22
Tabela 12:	Število ljudi, ki so imeli kakršnekoli izkušnje z vidro na tem področju, in število tistih, ki niso imeli izkušenj	23
Tabela 13:	Odgovori na prejšnje vprašanje o tem, kakšne izkušnje so imeli z vidro	23

1 UVOD

V zadnjih desetletjih se biotska raznovrstnost v Evropi dramatično in pospešeno zmanjšuje. Med temi spremembami sta krčenje in izguba vrst, habitatov ter ekosistemov. Evropska unija v ta namen že od leta 1992 oblikuje mrežo posebej varovanih območij, ki jo je poimenovala Natura 2000. Namen Nature 2000 je varovanje naravnih habitatov ogroženih rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov, ki so pomembni za Evropsko unijo. Pravna podlaga za Naturo 2000 sta Direktiva o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst ter Direktiva o ohranjanju prostoživečih ptic (medmrežje 1).

V Sloveniji je določenih 354 Natura 2000 območij, od tega jih je 323 določenih na podlagi Direktive o habitatih in 31 na podlagi Direktive o pticah - stanje 2013 (medmrežje 1). Skupna površina območij Nature 2000 = 7683 km² (kopno: 7.677 km², morje: 6 km²).

Slika 1: Območje NATURA 2000 v Sloveniji

Vir: medmrežje 2

V Zgornje Dravski dolini je območje Natura 2000 »Zgornja Drava s pritoki«, ki je opredeljeno za ohranjanje 12 živalskih vrst in dveh habitatnih tipov.

Na začetku diplomske naloge sem opredelila tri hipoteze, ki jih bom glede na literaturo, ankete, in pogovore ovrgla ali potrdila.

Hipoteze, ki sem si jih zadala:

- ljudje ne poznajo območja Natura 2000, niti njihove vsebine, čeprav živijo v neposredni bližini;
- prebivalci, ki živijo na tem območju, nimajo osebne izkušnje z izbranimi ciljnim vrstama;
- za vsako ciljno vrsto je značilna specifična problematika in potrebuje specifičen pristop.

To sem poskušala ugotoviti na ta način, da sem anketirala 65 naključno izbranih ljudi v Zgornji Dravski dolini, in sicer natančneje v Črnečah in okolici Ribiškega doma. Pomagala sem si tudi s pogovori z ljudmi, ki so bodisi ribiči ali poklicni gozdarji. Ti dve območji sta razmeroma majhni = vsega skupaj okoli 600 prebivalcev, tako da sem zajela dovolj velik vzorec (10 %) za opredelitev poznavanja te problematike na tem območju.

Vzroki za zmanjševanje oziroma upadanje biotske raznolikosti so v veliki meri posledica rasti človeške populacije. Rast števila prebivalcev ima številne posledice, kot so:

- spreminjanje in uničevanje rastlinskih rastišč in bivališč živalskih vrst zaradi gradnje in širjenja mest, cest, letališč itd.,
- zastrupljanje okolja z izpušnimi plini, raznimi onesnaženimi odplakami ipd.,
- vnašanje tujerodnih vrst,
- povzročanje hrupa v nenaseljenem območju,
- krivolov,
- spreminjanje krajinske podobe, ki jo je skozi stoletja ustvaril človek,
- izumiranje za pokrajino značilnih starih avtohtonih pasem, ki jih nadomeščajo z gospodarnjšimi novimi pasmami (Lobnik idr. 1998).

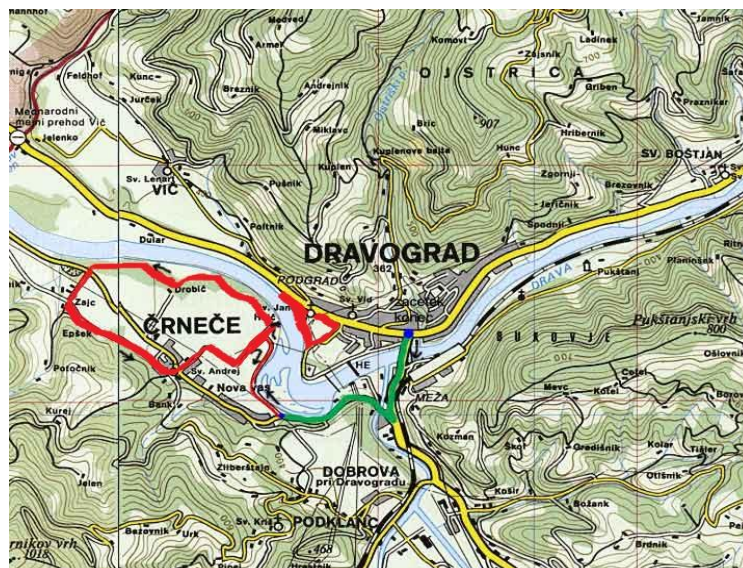
Območja v omrežju Natura 2000 so pravno opredeljena in so zelo pomembna, ker lahko na tak način država zagotavlja ohranjanje določenih vrst rastlin, živali in habitatnih tipov, zaradi katerih je določeno območje uvrščeno v to omrežje. To doseže z izvajanjem lastne zakonodaje; bodisi z dogovorom z lastnikom (pogodbeno varstvo), ustreznimi obstoječimi ali posebej pripravljenimi načrti upravljanja, presojanjem planov in posegov, finančnimi mehanizmi in, če je smiselno, tudi s klasičnim zavarovanjem. Pomemben je končni učinek in sicer: ohranitev rastlin, živali, habitatnih tipov s seznamov obeh direktiv v ugodnem stanju ohranjenosti.

1.1 PREDSTAVITEV PROBLEMA

V diplomski nalogi želim predstaviti prepoznavnost omrežja Natura 2000 na primeru dveh vrst. Na začetku predstavljam, kaj sploh je Natura 2000, način delovanja, ureditev zakonodaje in namen Nature 2000. Osredotočila sem se na ogrožene rastlinske in živalske vrste v Dravski dolini. Vse te vrste sem naštel in jih na kratko opisala. Bolj pa sem se poglobila v dve vrsti, in sicer na vidro (*Lutra lutra*) ter črtastega medvedka (*Callimorpha quadripunctaria*). Na primeru teh dveh ogroženih vrst sem poskusila dokazati prepoznavnost Nature 2000 na območju Zgornja Drava s pritoki, pojasniti, kaj je vzrok za ogroženost in kako pomagati ter kakšne ukrepe izvesti za zmanjšanje te problematike. Ti dve vrsti sta v Zgornji Dravski dolini prisotni, a predvidevam, da ju velika večina ljudi sploh ne pozna. Zanima me, kaj je vzrok za to in kako bi se dalo izboljšati ozaveščenost, saj problema ni moč reševati, dokler se ga ljudje sploh ne zavedajo. Sama sem videla črtastega medvedka na obrobju Zgornje Dravske doline in se ga da hitro opaziti ter brez težav prepoznati. Moj cilj je ugotoviti ali ga tudi ljudje, ki živijo v bližini poznajo in ali vedo, da je ciljna vrsta območja Natura 2000, ki je v neposredni bližini Črneč, kjer sem anketirala prebivalce. Isto sem storila pri vidri, ki je na tem območju prisotna, predvidoma mnogim bolj prepoznavna, ni pa ciljna vrsta obravnavanega območja. Pri vidri sem se posvetila tudi konfliktu z ribiči, problemom zaradi onesnažene vode, razpoložljive hrane ipd.

1.2 METODE DELA

Pri izdelavi diplomske naloge sem si pomagala s knjižnimi viri, raziskavami, ki so že bile opravljene, ter s spletnimi stranmi. Opravila sem anketo na območju Črneč in ribiškega doma v Dravogradu. To območje sem si izbrala, ker sama živim v Dravogradu, natančneje na Robindvoru, ki je v bližini ribiškega doma.

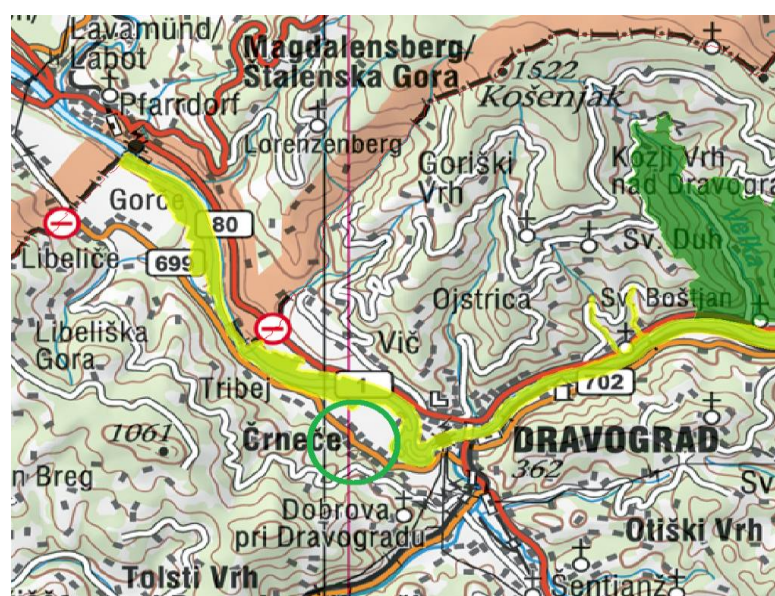

Slika 2: Območje Črneč in Ribiškega doma

Vir: medmrežje 3

Na teh dveh območjih skupaj živi približno 650 ljudi, od tega jih je 300 v Koroškem domu starostnikov Črneče in jih velika večina sploh ni iz samih Črneč. Zato sem anketirala 65 ljudi (10 %), kar zadostuje za primeren vzorec za prepoznavanje območja Nature 2000 (priloga 1). Ciljne vrste na območju Zgornja Drava s pritoki so težko prepoznavne (npr. ribe, kot je bolen (*Aspius aspius*)), zato sem si za anketiranje izbrala metulja črtastega medvedka, ki ga ni težko opaziti, ter vidro, ki sicer ni ciljna vrsta v tem območju, vendar prisotna in tudi vesplošno ogrožena. Predvidevala sem, da je vidra sicer bolj poznana, nima pa veliko ljudi z njo neposrednih izkušenj. Posebej sem raziskala, ali ljudje poznajo neposredno povezavo med območjem Natura 2000, če se ljudje sploh ne zavedajo, zakaj je območje opredeljeno. Želela sem ugotoviti, koliko ljudi, ki živijo v bližini, pozna obe vrsti in jih povezujejo z bližnjim območjem Natura 2000.

Poleg ankete sem se odločila tudi za vodene intervjuje s posamezniki, ki so po naravi dela povezani z obema vrstama. Izbrala sem področje gozdarstva (črtasti medvedek) in ribištva (vidra).

Slika 3: Anketno območje

Vir: MKO-ARSO, 2013

2 NATURA 2000

Evropska unija že od leta 1992 vzpostavlja omrežje posebej varovanih območij, ki jo imenujemo Natura 2000. Njen namen je ohranjanje biotske raznovrstnosti na ta način, da varuje naravne habitate ogroženih rastlinskih in živalskih vrst, pomembne za Evropsko unijo. Slovenija je, tako kot vse države članice, dolžna določiti območja Natura 2000 in jih tudi ustrezno ohraniti. Pravno podlago za Natura 2000 predstavljata Direktiva o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst ter Direktiva o ohranjanju prostoživečih ptic (medmrežje 1).

Za Slovenijo je značilna velika pestrost rastlinskih in živalskih vrst, ekosistemov in krajin na majhni površini. Vzroki za visoko stopnjo raznovrstnosti so prehodni položaj na stičišču geotektonskih enot in biogeografskih regij (sredozemska, panonska, alpska in dinarska), razgiban relief (od morskega dna do 2864 m) ter pestre geološke, pedološke, podnebne in hidrološke razmere. Posebno pomembni so dokaj dobro ohranjeni gozdovi, gorske krajine, sladkovodni podzemeljski ekosistemi z razmeroma bogato vrstno sestavo ter pestrost ekosistemov ter rastlinskih in živalskih vrst. Zaradi naravnih značilnosti in omejenega vpliva ekonomskih dejavnikov v preteklosti je biotska raznovrstnost v Sloveniji razmeroma dobro ohranjena, vendar v zadnjih desetletjih nekateri podatki kažejo na njeno zmanjševanje. Razvoj industrije, kmetijstva in prometne infrastrukture ter urbanizacija so bistveno prispevali k onesnaževanju površinskih in podzemnih voda, zemlje in zraka, kakor tudi neposrednemu uničenju posameznih naravnih območij. Posledica je upadanje biotske raznovrstnosti na ekosistemski, vrstni in genski ravni ter zmanjševanje krajinske pestrosti (Torkar 2011).

2.1 KAJ JE NATURA 2000?

Natura 2000 je ekološko omrežje, sestavljeno iz območij, ki ustrezajo merilom Direktive o pticah in Direktive o habitatih. Ta območja so lahko zavarovana območja (npr. narodni in krajinski parki, naravni rezervati) z določenim varstvenim režimom, kot jih poznajo zakonodaje vseh držav, vključno s Slovenijo. Območja Natura 2000 so sicer pravno opredeljena, da lahko država zagotavlja ohranjanje rastlin, živali in habitatnih tipov, zaradi katerih je območje ali predlog območja uvrščen v to omrežje. To doseže z izvajanjem lastne zakonodaje bodisi z dogovorom z lastnikom (pogodbeno varstvo), ustreznimi obstoječimi ali posebej pripravljenimi načrti upravljanja, presojanjem planov in posegov, finančnimi mehanizmi in, če je smiselno, tudi s klasičnim zavarovanjem. Pomemben je le končni učinek, in sicer ohranitev rastlin, živali, habitatnih tipov s seznamov obeh direktiv v ugodnem stanju ohranjenosti. Izvajanje vseh direktiv je v popolni suverenosti države, edino v primerih, ko gre za prevlado drugega javnega interesa nad javnim interesom Nature 2000, opravičenost tedaj preverja tudi Evropska komisija. Bruselj pa le spremlja, ali država izvaja zakonodajo v duhu direktiv (Torkar 2011).

Slika 4: Logo Natura 2000

Vir: medmrežje 4

2.2 POMEN OMREŽJA NATURA 2000

Omrežje Natura 2000 je zelo pomemben in primeren način varstva narave v Evropski uniji, ker (Čelik idr. 2005):

- Ima okvirne pravne varovanja narave, ki izhajajo iz zahtev in določil Direktive o pticah in Direktive o habitatih. Te mora vsaka država članica Evropske unije spoštovati in upoštevati v svoji državni zakonodaji.
- V posamezni državi omogoča ohranjanje vrst z varovanjem habitatov izven že zavarovanih območij.
- So posebna varstvena območja izbrana na podlagi znanstvenih kriterijev; to pomeni, da so dejansko določena na območjih najbolj vitalnih populacij in/ali ohranjenih habitatov ter prostorsko razporejena na način, ki zagotavlja povezanost populacij in tako ohranjanje vrste na sedanjem oziroma potencialnem območju razširjenosti v državi.
- Predloge za posebna varstvena območja opredeljujejo znanstveniki in strokovnjaki. Le-ti imajo dovolj znanja o posebnih rastlinskih in živalskih vrstah ter njihovih habitatih, da pri določanju mej posebnih varstvenih območij in opredeljevanju naravovarstvenih smernic za ustrezne načine gospodarjenja s prostorom v območjih upoštevajo tudi kompleksnost in raznolikost ekoloških potreb vseh razvojnih stadijev posamezne vrste.

Priprava strokovnega predloga območij Natura 2000

V letih 2000 do 2001 so s ciljnim raziskovalnim programom pridobili obstoječe podatke o razširjenosti vrst iz prilog Direktive o habitatih (nosilec: Prirodoslovni muzej Slovenije), Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije pa je leta 2001 pripravilo prvi predlog območij po Direktivi o pticah.

Leta 2003 je v okviru projekta MOPE steklo delo v dve smeri: priprava strokovnega predloga in načrtno komunikacijo. Za posamezne vrste (npr. netopirje, kačje pastirje, ribe, rastline) so bili razpisani projekti tako, da so ob sodelovanju ključnih ustanov in strokovnjakov po pripravljeni metodi na enoten način zajeli večino obstoječih podatkov, kar je bil na področju slovenske biologije pomemben dosežek.

Rezultati dela strokovne skupine so metoda opredeljevanja območij, sezname vrst in habitatnih tipov iz prilog direktive v Sloveniji in predlogi območij. Iz raziskav je razvidno, da je v Sloveniji samoniklih kar 138 rastlinskih in živalskih vrst iz priloge II v Direktivi o habitatih, za 111 vrst pa je treba opredeliti območja Natura 2000, kar nas po številu vrst zavihti na sam evropski vrh med državami članicami. Če bi pri tem upoštevali še majhno površino, bi bile številke še precej bolj osupljive. Po številu vrst iz prilog namreč prekašamo veliko večje države, kot sta npr. Nemčija in Francija. Temu primerno seveda tudi sledi delež površine predlaganih območij Natura 2000 v Sloveniji, saj se morajo pri opredeljevanju predlogov upoštevati zgolj strokovna merila. Vsaki vrsti iz priloge II v Direktivi o habitatih je treba zagotoviti primeren in ustrezen življenjski prostor in gotovo potrebujejo velike zveri tudi velike površine. In spet ima to vpliv na površinski delež države. Za velike zveri so namenili okoli 12 % državnega ozemlja. Ista površina pomeni v Franciji komaj 0,6 %. Tako so najprej opredelili območja za vsako od teh vrst in dodatno še za 56 habitatnih tipov. Nato so vse te sloje prekrili in opredelili območja, kjer je bilo prekrivanje največje, oz. so bila območja, bistvena za posamezno vrsto. Sledila je optimizacija – oblikovanja meja po naravnih mejah, izločanje robnih naselij, intenzivnih površin in podobno (Ministrstvo za okolje in prostor 2008).

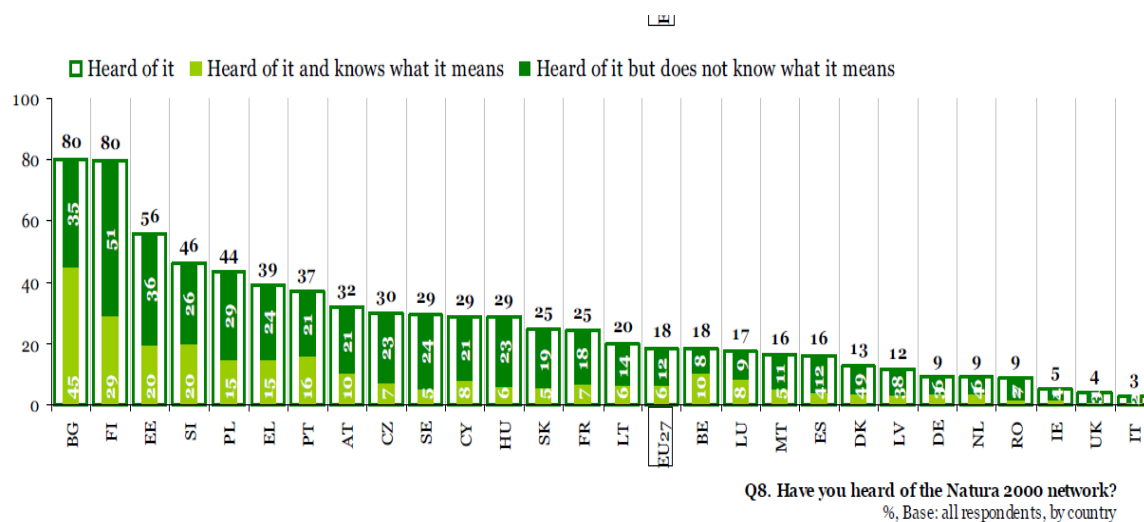
Rezultat je zemljevid predlogov območij po merilih Direktive o habitatih (PSCI). Podobno so nastali tudi predlogi za območja po Direktivi o pticah (SPA). Predlaganih je bilo 286 območij, od tega jih je 260 določenih na podlagi Direktive o habitatih in 26 na podlagi Direktive o pticah. Predlagana območja zajemajo 35 odstotkov površine Slovenije. Večji del porašča gozd, 9 odstotkov površin je nad gozdno mejo, pomemben je tudi delež travišč (medmreže 1).

Strokovne predloge za območja po Direktivi o habitatih je potrdila vlada, leta 2005 in 2006 pa so na dveh biogeografskih seminarjih z Evropsko komisijo, nevladnimi organizacijami in neodvisnimi strokovnjaki preverjali zadostnost teh predlogov. Kljub velikemu deležu je s tem predlogom Slovenija dosegla le 70 % zadostnost. Kar nekaj vsebin bi bilo možno dodati v obstoječa območja, nekaj pa jih bo potrebno še dodatno določiti (Kovač 2011).

In kaj to pomeni za prihodnost Slovenije? Rezultati potrjujejo dejstvo, ki ga radi navajamo, da je Slovenija na majhnem območju nadpovprečno pestra in tudi dobro ohranjena. Natura 2000 nam le pomaga ohraniti to primerjalno prednost, na vseh nas pa je, da bomo to znali tudi dobro izkoristiti (Torkar 2011).

2.3 SLOVENIJA IN POZNAVANJE NATURE 2000

Slovenija je v samem evropskem vrhu z 38 % deležem ozemlja, ki je v območju Natura 2000. Po podatkih Eurobarometra iz leta 2007 o odnosu Evropejcev do biotske raznovrstnosti je poznavanje Nature 2000 v Sloveniji kar dobro, kar trikrat boljše od povprečja Evropske unije. Slovenija je po poznavanju Nature 2000 na četrtem mestu med državami EU. Približno 20 odstotkov vprašanih je že slišalo zanjo in vedo, kaj je to. Evropsko povprečje je le 6 odstotkov. Odrezali smo se tudi bolje od naših sosedov v Avstriji, ki jo pozna 10 odstotkov, na Madžarskem le 6 odstotkov, v Italiji pa le manj kot odstotek. Nadaljnja četrtnina (26 odstotkov) je v Sloveniji za Naturo 2000 že slišalo, a ne vedo kaj pomeni, 53 odstotkov pa pravi, da zanjo še nikoli niso slišali. Evropsko povprečje pa je 80 odstotkov.

Slika 5: Rezultati odgovorov raziskave Eurobarometer (2007) na vprašanje, kaj je Natura 2000 (možnosti za odgovore: sem slišal za Naturo 2000, sem slišal in vem, kaj pomeni, sem slišal, a ne vem kaj pomeni)

Vir: Gallop, 2007

K dobremu poznavanju Nature 2000 v Sloveniji je zagotovo pripomoglo dobro obveščanje. Z njim je Slovenija začela pred vzpostavitvijo omrežja Natura 2000. Komunikacija je temeljila na sodelovanju med Zavodom RS za varstvo narave, Zavodom za gozdove Slovenije in svetovalno službo pri Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije. Pomembna je bila tudi vloga nevladnih organizacij, uprav, parkov ter projektov Life in Phare.

3 REKA DRAVA

Reka Drava, ki v celoti meri 725 km, teče skozi Slovenijo do izteka Drave v Donavo na Hrvaškem. Vodni režim Drave je odvisen od taljenja snega, ki povzroča visoke vode pozno spomladi in na začetku poletja. Ker se celotno ozemlje Slovenije, tako kot nekatere druge evropske države uvršča v gozdnato krajino, lahko sklepamo, da je včasih bil ta prostor popolnoma prekrit z gozdovi. Nato je človek pokrajino postopoma spreminjal, ustvarjal vedno številčnejša naselja in gozdno krajino preoblikoval v kmetijsko pokrajino. To ima velik vpliv predvsem na biotsko raznovrstnost, saj, kot je že znano, nedotaknjeno gozdno in vodno rastlinstvo sestavlja razmeroma majhno število rastlin. Ob reki Dravi in v njenem prispevnem območju najdemo različne vrste gozdov glede na oskrbo habitata z vodo. Območja z najdaljšimi poplavami in najvišjimi vodami so poraščena z različnimi vrbovimi gozdovi in grmišči, ki vsa spadajo v skupino *Salicium albae*. V nekoliko višjem svetu z omejenimi poplavami so razširjeni vrbovi in topolovi gozdovi, na najvišje ležečih in najmanj poplavnih območjih pa uspevajo gozdovi hrasta vrst *Quercus robur* in jesena *Faxinus angustifolia*. V glavnem rečnem toku zaradi hitrega pretoka ni specifičnega rastlinstva, obilno in bogato vodno rastlinje pa porašča mrtvice, ki se ob reki Dravi pojavljajo pogosto. Mrtvice so različnih stopenj razvoja—nekatero od njih so še pretočne, nekatere so s tekočo reko povezane le na eni strani, nekatere pa so povsem odrezane od glavnega toka. Nekatere mrtvice so ves čas pod vodo, nekatere le občasno, mnoge od njih pa so suhe depresije, ki so poraščene z gozdom. Čeprav reka Drava predstavlja eno od najbolj ohranjenih območij v Evropi, to območje ogroža nekaj stalno prisotnih dejavnikov. Gre za 22 akumulacijskih jezer, ki vsa po vrsti vplivajo na vodni režim vzdolž Drave. Skozi desetletja se je nivo podtalnice ob reki Dravi nižal. Po drugi strani pa naravni procesi naplavin organskih snovi in posledično neizogibni procesi približevanja naravni krajini uničujejo plitva jezera in mrtvice. Mnoge predele poplavnega območja je za ohranitev novejšega rastlinstva potrebno vzdrževati z umetnimi jezovi ali izkopavanjem in poglobljanjem rečnega korita (Topić 2010).

3.1 RASTLINSTVO OB REKI DRAVI V SLOVENIJI IN VPLIV TUJERODNIH VRST

Reka Drava z umetno nastalimi akumulacijskimi jezeri, vodnimi telesi ob njeni strugi ter mrtvicam in redkimi prodišči v ravninskem delu toka predstavlja pomemben habitat za redke ter ogrožene močvirske in vodne rastlinske vrste v severovzhodni Sloveniji. Redkih in ogroženih vrst neposredno ob reki Dravi je 40 ali 5 % vrst z rdečega seznama Slovenije. Najbolj ogrožene med njimi (tiste, ki imajo na rdečem seznamu RS status prizadete vrste) so: velika trobelika, navadni rakitovec, izopasta krlenka, nemški strojevec, trirobi biček in Laxmannov rogoz (Topić 2010).

Slika 6: Zgornji tok reke Drave

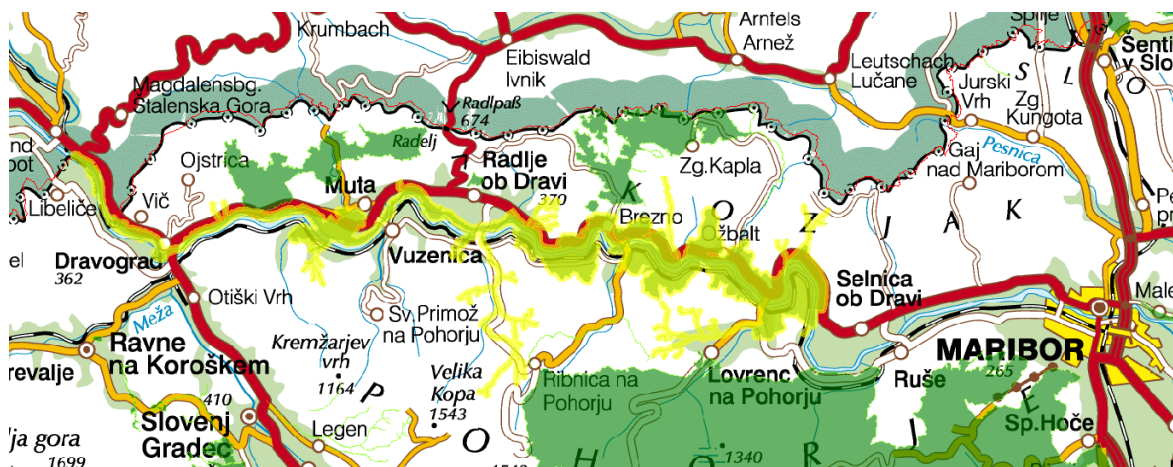
Vir: medmrežje 5

V zadnjih desetletjih se v naravni vegetaciji rečnih obrežij vse bolj odraža vedno večji vpliv tujerodnih vrst. Največje težave povzročajo tako imenovane invazivne vrste, to so tujerodne rastlinske vrste, ki se spontano širijo v novem naravnem ali pol naravnem okolju in s svojim množičnim pojavljanjem povzročajo velike spremembe v delovanju ekosistema. Ponekod v celoti izpodrinejo naravne samonikle združbe oziroma rastlinske vrste, največji vpliv pa imajo na rečnih obrežjih, na robovih poplavnih gozdov in v njihovi podrasti ter v sajenih gozdnih površinah. Večina invazivnih vrst izhaja iz Severne Amerike in Azije. Invazivne vrste so že zelo spremenile vegetacijo porečja reke Drave in ponekod že v celoti izpodrinile samoniklo rastlinstvo (Topić 2010).

4 OBMOČJA NATURA 2000 NA REKI DRAVI

4.1 ZGORNJA DRAVA S PRITOKI (SI3000172)

Zgornja Drava s pritoki zajema dolino Drave od avstrijske meje do Maribora. Povezuje alpsko ter panonsko biogeografsko območje. Za to območje so značilni antropogeni habitati v obliki akumulacijskih jezer z dobro razvitimi sladkovodnimi, močvirskimi ter obrežnimi habitati, kot so npr. trstišča in rečne plitvine. Pomembnejše lokacije so Dravograjsko jezero, Ribičje, Spodnja in Zgornja Vižinga, Vuhred, Fala, Mariborsko jezero in Mariborski otok. Dravska dolina je pomembna iz ornitoloških razlogov. Posamezna območja so pomembna gnezdišča, počivališča in zimovališča številnih vrst vodnih in obvodnih ptic. Po dolini poteka tudi pomembna selitvena pot ptic. Dravska dolina je habitat številnih ogroženih vrst rib, pestre združbe kačjih pastirjev, metuljev in netopirjev. Na tem območju se razprostirajo tudi ohranjeni hrastovo-belogabrovi gozdovi, javorovi gozdovi in bukovi gozdovi (medmrežje 6).

Slika 7: Lega območja Natura 2000: Zgornja Drava s pritoki – SI3000172

Vir: MKO-ARSO, 2013

Ciljne vrste na območju Zgornje Drave s pritoki:

- *Austropotamobius torrentium* (1093*) – navadni koščak.
- *Callimorpha quadripunctaria* (1078*) – črtasti medvedek.
- *Carabus variolosus* (4014) – močvirski krešič.
- *Castor fiber* (1337) – bober.
- *Miniopterus schreibersii* (1310) – dolgokrili netopir.
- *Myotis myotis* (1324) – navadni netopir.
- *Ophiogomphus cecilia* (1037) – kačji potočnik.
- *Zingel zingel* (1159) – čep.

Habitatna tipa:

- *Tilio-Acerion* (9180*) – javorovi gozdovi.
- *Luzulo-Fagetum* (9110) – bukovi gozdovi.

4.2 OBMOČJE NATURA 2000 DRAVA (Direktiva o habitatih – SI3000220)

Območje je opredeljeno na podlagi Direktive o habitatih in obsega dolino največje slovenske reke z obrežji in pritoki. V zgornjem delu ima Drava še alpski značaj, ki pa ga krnijo hidrocentrale z akumulacijskimi jezери. Na njih se je razvil pester sistem vodnih in obvodnih sekundarnih habitatov, ki so pomembni tako iz stališča habitatnih tipov kot habitatov vrst. Spodnji bolj nižinski tok Drave predstavlja kompleksen poplavni ekosistem z veliko pestrostjo habitatov, ki so življenjski prostor ogroženim živalskim in rastlinskim vrstam (medmrežje 7).

Slika 8: Lega območja Natura 2000: Drava (po Direktivi o habitatih) – SI3000220

Vir: MKO-ARSO, 2013

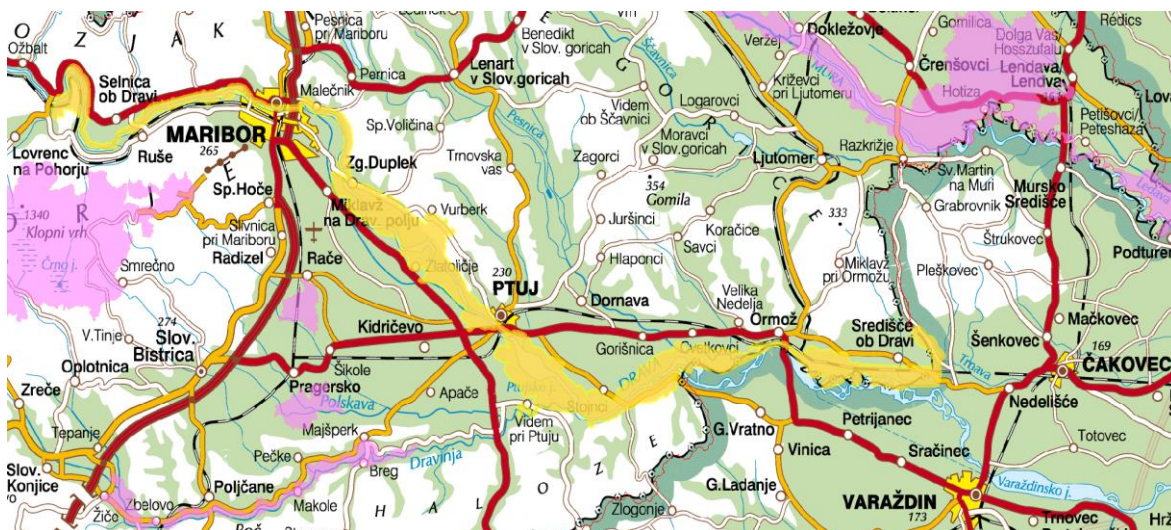
Ciljne vrste na območju Drave – Direktiva o habitatih:

- *Apium repens* (1614) – plazeča zelena,
- *Aspius aspius* (1130) – bolen,
- *Bombina variegata* (1193) – hribski urh,
- *Callimorphiia quadripunctaria* (1078) – črtasti medvedek,
- *Carabus variolosus* (4014) – močvirski krešič,
- *Castor fiber* (1337) – bober,
- *Lutra lutra* (1355) – vidra,
- *Cobitis taenia* (1149) – zlata nežka,
- *Coenagrion ornatum* (4045) – koščični škratec,
- *Cottus gobio* (1163) – kapelj,
- *Cucujus cinnaberinus* (1086) – škrlatni kukuj,
- *Emys orbicularis* (1220) – močvirska sklednica,
- *Gobio albipinnatus* (1124) – beloplavuti globoček,
- *Gobio uranoscopus* (1122) – zvezdogled,
- *Gymnocephalus baloni* (2555) – grbasti okun,
- *Myotis emarginatus* (1321) – vejicati netopir,
- *Rhodeus carnifex* (1167) – veliki pupek,
- *Umbra krameri* (2011) – velika senčnica,
- *Zingel steber* (1160) – upiravec.

Habitatni tipi:

- 3150 – Naravna eutrofna jezera z vodno vegetacijo zvez *Magnopotamion* ali *Hydrocharition*;
- 3260 – Vodotoki v nižinskem in montanskem pasu z vodno vegetacijo zvez *Ranunculion fluitantis* in *Callitriche-Batrachion*;
- 3270 – Reke z muljastimi obrežji z vegetacijo zvez *Chenopodion rubri p.p.* in *Bidention p.p.*;
- 6110* – Skalna travišča na bazičnih tleh *Alyso-Sedion albi*;
- 6210* – Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (*Festuco-Brometalia*) (*pomembna rastišča kukavičevk);
- 6430 – Nižinske in montanske do alpinske hidrofilne robne združbe z visokim steblikovjem;
- 91E0* – Obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja (mehkolesna loka); (*Alnus glutinosa* in *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*));
- 91F0 – Obrečni hrastovo-jesenovo-brestovi gozdovi (*Quercus robur*, *Ulmus laevis* in *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* ali *Fraxinus angustifolia*), vzdolž velikih rek (*Ulmion minoris*);
- 91L0 – Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi (*Erythronio-Carpinion*) (medmrežje 6).

4.3 DRAVA (Direktiva o pticah – SI 5000011)

Slika 9: Lega območja Natura 2000 Drava (po Direktivi pticah)- SI5000011

Vir: MKO-ARSO, 2013

Območje je pomembno kot gnezdišče, počivališče in zimovališče številnih vrst vodnih in obvodnih ptic. Po Dravski dolini poteka pomembna selitvena pot ptic, več kot dvajset tisoč vodnih ptic pa tu tudi prezimuje (medmrežje 7).

Ciljne vrste na območju Drave – Direktiva o pticah:

- *Acrocephalus scirpaceus* (A297) – srpična trstnica,
- *Actitis hypoleucos* (A168) – mali martinec,
- *Alcedo atthis* (A229) – vodomec,
- *Anas platyrhynchos* (A053) – mlakarica,
- *Anas quequedula* (A055) – reglja,
- *Anas strepera* (A051) – dolgorepka,
- *Anser albifrons* (A395) – njivska gos,
- *Anser anser* (A043) – siva gos,
- *Aythya nyroca* (A060) – kostanjevka,
- *Bucephala clangula* (A067) – zvonec,
- *Chlidonias hybridus* (A196) – navadni repuh,
- *Chlidonias niger* (A197) – črna čigra,
- *Circus aeruginosus* (A081) – rjavi lunj,
- *Circus cyaneus* (A082) – pepelasti lunj,
- *Circus pygargus* (A084) – močvirski lunj,
- *Coturnix coturnix* (A113) – prepelica,
- *Drycopus martus* (A236) – črna žolna,
- *Egretta alba* (A027) – velika bela čaplja,
- *Egretta garzetta* (A026) – mala bela čaplja,
- *Ficedula albicollis* (A321) – belovrati muhar,
- *Fulica atra* (A125) – liska,
- *Gavia stellata* (A001) – ledni slapnik,
- *Haliaeetus albicilla* (A075) – belorepec,
- *Himantopus himantopus* (A131) – polojnik,
- *Ixobrychus minutus* (A022) – čapljica,
- *Lanius collurio* (A338) – rjavi srakoper,
- *Larus cachinnans* (A459) – srebrni galeb,
- *Larus canus* (A182) – sivi galeb,
- *Larus melanocephalus* (A176) – črnoglavi galeb,

- *Larus minutus* (A177) – mali galeb,
- *Larus ridibundus* (A179) – rečni galeb,
- *Locustella luscinioides* (A292) – trstni čvrčalec,
- *Mergellus albellus* (A068) – mali žagar,
- *Mergus merganser* (A070) – veliki žagar,
- *Milvus migrans* (A073) – črni škarnik,
- *Pernis apivorus* (A072) – sršenar,
- *Phalacrocorax pygmaeus* (A393) – pritlikavi kormoran,
- *Philomachus pugnax* (A151) – togotnik,
- *Phylloscopus trochilus* (A316) – severni kovaček,
- *Picus canus* (A234) – pivka,
- *Porzana parva* (A120) – mala tukalica,
- *Porzana porzana* (A119) – grahasta tukalica,
- *Rallus aquaticus* (A118) – mokož,
- *Remiz pendulinus* (A336) – plašica,
- *Sterna hirundo* (A193) – breguljka,
- *Tringa glareola* (A166) – navadna čigra,
- *Tringa totanus* (A162) – močvirski martinec,
- *Vanellus vanellus* (A142) – priba.

4.4 PODROBNEJE PREDSTAVLJENE CILJNE VRSTE NA OBMOČJU NATURA 2000 ZGORNJA DRAVA S PRITOKI

V tem poglavju so opisane ciljne vrste na območju Natura 2000 Zgornja Drava s pritoki, posebej pa je v poglavju 5.1 izpostavljen črtasti medvedek.

4.4.1 NAVADNI KOŠČAK (*Austropotamobius torrentium*)

Navadni koščak sodi v veliko skupino rakov deseteronožcev. V slovenskih sladkih vodah žive tri domorodne vrste teh rakov: jelševец, koščak in koščenec. Navadni koščak v dolžino meri do 10 cm in živi predvsem v manjših potokih in tudi na višjih nadmorskih višinah. Živi v potokih, ki imajo pretežno skalnato dno, kjer se skriva pod kamni. Telo je običajno rjave barve, spodnja stran škarij pa je svetlejša. Živi v Srednji in Južni Evropi. V Sloveniji je razširjen predvsem v porečjih Save in Drave, manjka pa na Primorskem in v Pomurju. Zaradi manjše velikosti ni bil ekonomsko tako zanimiv in ga niso gojili in uporabljali za prehrano. Navadni koščak je zaradi reguliranja vodotokov in onesnaževanja voda močno ogrožena in zaradi tega tudi zavarovana vrsta (Heiko, 1997).

4.4.2 MOČVIRSKI KREŠIČ (*Carabus variolosus*)

Krešiči (*Carabidae*) so večja skupina plenilskih hroščev. V Sloveniji se iz te družine krešičev od dveh podvrst v Evropi, ki ju najnovejše raziskave uvrščajo celo kot samostojni vrsti, pojavlja zahodna podvrsta močvirskega krešiča *Carabus (variolosus) nodulosus*. Telo je podolgovato, ovalno, svetleče črne barve. Pokrovke so močno zgrbančene, z jamicami in niso gladke. Drugi par kril je zakrnel, tako da ta hrošč ne leti. Ima dobro razvite čeljusti in oči, kar potrjuje njegov roparski način življenja. Močvirski krešič je vezan na zamočvirjene predele, gozdne potoke in ozek pas vlažnega obrežja, ki ga poraščajo močvirni listnati gozdovi, najpogosteje črne jelše in druge vrste listavcev. Vrsta je izrazito vlagoljubna in močno vlažno okolje je ključno za nemoten razvoj. Ta od jajčeca prek bube do odraslih osebkov traja približno dva meseca in poteka v vodi. V vodi živijo in lovijo tudi odrasli osebki, ki občasno zaidejo na kopno. Med žuželkami so razmeroma dolgoživi, živijo od 2 do 3 leta, prezimijo pa, tako kot mnogi ostali krešiči, v trhlju, razpadajočem lesu neposredno v zamočvirjenih predelih ali pa se zakopljejo v mehke brežine potokov in stoječih mlak. Vrsta je pokazatelj ohranjenosti močvirnih predelov, zamočvirjenih in zasenčenih gozdnih potokov, saj njihovo izsuševanje kaj hitro prizadene vrsto. Je zavarovan, največje populacije pa so v

Sloveniji potrjene v Zasavju. V Evropi velja za ogroženo vrsto, saj njegova življenjska okolja naglo izginjajo (Heiko 1997).

4.4.3 BOBER (*Castor fiber*)

Evropski bober je nekaj živel skoraj po vsej Evraziji, do danes pa so se ohranile samo posamezne izolirane populacije. Za bobra so značilni ploščat, luskast rep, plavalna kožica med prsti zadnjih nog, veliki sekalci in nekaj anatomskih posebnosti v zgradbi grla in prebavil. Bobri dosežejo maso 30 kg in več, tako da so drugi največji glodalci na svetu. So napol vodne živali z vretenasto oblikovanim telesom. Njihov zajeten rep, ki je hrbtno-trebušno sploščen in luskast, je namenjen krmiljenju in plavanju. Ko z njim udarjajo gor in dol hitro pospešijo plavanje. V družini so bobri razdeljeni po hierarhični lestvici. Na vrhu je odrasel par, pod njim enoletni bobri, še nižje pa mladiči iz istega leta. Hierarhične odnose vzdržujejo z oglašanjem, telesnimi držami in gibi. Bobri se med seboj sporazumevajo z oddajanjem vonjav. To počnejo ob bregovih vode, kjer živi družina. Bobrovo domovanje je velika kupola, zgrajena iz blata in palic, ki lahko stoji na bregu ali sredi vode (medmrežje 8).

4.4.4 KAČJI POTOČNIK (*Ophiogomphus cecilia*)

Kačji potočnik je velik raznokrili kačji pastir. Oprsje je svetlo zelene barve s črnimi vzorci, zadek rumeno-črn do 39 mm dolg, razpon kril 6-7 cm. Tako odrasli kot ličinke so plenilci. Ličinke živijo zakopane v mivkasto ali peščeno dno mirnejših predelov nižinskih rek. Razvoj ličink traja 2-3 leta, v vodi se večkrat levijo, pred zadnjo levitvijo pa zlezejo iz vode in se preobrazijo v krilate odrasle osebkke. Odrasli so močni in hitri letalci in se lahko precej oddaljijo od matične struge. Ogrožajo ga regulacije vodotokov, ki vplivajo na hitrost pretoka vode in na strukturo dna, ter njihovo onesnaževanje (medmrežje 7).

4.4.5 DOLGOKRILI NETOPIR (*Miniopterus schreibersii*)

Netopir z razmeroma majhno glavo, gobček ima izrazito kratek, čelo strmo, trikoten uhelj ne preseže glave, ki jo porašča kratka, gosta in pokončna dlaka. Tudi sicer je kožuh gost in kratek, na hrbtu sivo rjav do pepelnato siv, na trebuhu nekoliko svetlejši in pretežno siv. Letalna opna je sivo rjava, prhut je dolga, ob telesu široka, proti koncu pa zožena. Živi do višine 1000 metrov, prezimuje v jamah, poletna zatočišča (poleg jam lahko še podstrešja stavb) pa si najde v prehransko bogatem okolju tudi več kot 100 km oddaljena od prezimovališč. Prehranjuje se z žuželkami v gozdu, na gozdnem robu in jasad; prevladujejo nočni metulji, v manjši meri pa mrežekrilci in hrošči. Vrsta je ranljiva zaradi ozkih ekoloških zahtev, zaradi katerih se na zelo omejenem prostoru zgnete pomemben del lokalne populacije. Ogroža jo pomanjkanje zatočišč ter vznemirjanje na zatočiščih in kotiščih (medmrežje 7).

4.4.6 NAVADNI NETOPIR (*Myotis myotis*)

Velik in močan netopir (trup z glavo meri 68-83 mm). Kratek, širok gobček je kratek in širok, skoraj gol, rožnato rjave barve; uhliji so razmeroma visoki n široki; telo je pokrito z zmerno dolgo in gosto dlako, pri osnovi rjave, na konicah pa svetlo sivo rjave barve, včasih z rdečkastim odtinkom; Trebuh je belkašto siv. Prhut je razmeroma široka. Zelo je podoben ostrouhemu netopirju, le nekoliko večji. Živi v odprtih in svetlih listopadnih gozdovih do 12000 m visoko; poleti in pozimi si najde zatočišče v jamah in stavbah; za prezimovanje potrebuje visoko zračno vlago. Lovi predvsem velike žuželke na košenih travnikih, v sadovnjakih in gozdovih brez podrasti. Plen pobira v nizkem letu s tal in listov (krešiči, gosence metuljev, bramorji, kobilice, murni). Občasno se seli na razdalje večje od 100 km. Ogroža ga predvsem izguba življenjskega prostora ter neustrezne preнове zgradb in preprečevanje dostopa v zatočišča (jame in drugi podzemni habitati, cerkvena podstrešja, zvoniki, podstrehe drugih objektov) (medmrežje 7).

4.4.7 JAVOROV GOZD (*Tilio-Acerion*)

Sem štejemo vse gozdove plemenitih listavcev od okoli 400 do 1200 m nadmorske višine, ki se pojavljajo v obliki otokov znotraj bukovih združb. Poraščajo vlažna in hladna pobočja, skalnate jarke in vrtače, pretežno na karbonatni podlagi. V drevesni plasti prevladujejo gorski javor, veliki jesen in bukev, jelke se pojavljajo le posamič. Habitatni tip se je ohranil zlasti tam, kjer bukev ni konkurenčna. Pojavlja se na manjših površinah raztreseno po vsej Sloveniji. Ogroža ga spreminjanje v smrekove gozdove, ponekod mu pomlajevanje otežkoča jelenjad (medmrežje 7).

4.4.8 BUKOV GOZD (*Luzulo- Fagetum*)

Kisloljubni bukovi gozdovi uspevajo na nekarbonatni, kisli podlagi od nižin do gozdne meje. Pogosto jih najdemo na prisojnih pobočjih. V vseh slojih vegetacije najdemo značilnice za kislno podlago; v drevesnem je to pravi kostanj, v grmovnem čistilna krhlika, v zeliščnem pa borovnica in orlova praprotnica. Grmovni in zeliščni sloj sta praviloma slabše razvita. Habitatni tip se pojavlja po vsej Sloveniji, pogostejši pa je na vzhodu. Zlasti v preteklosti so ga ogrožali steljarjenje, spreminjanje v smrekove gozdove, prekomerna sečnja in panjevsko gospodarjenje (medmrežje 7).

5 IZBRANI VRSTI ZA RAZISKAVO

Za raziskavo prepoznavnosti območja Natura 2000 sem izbrala metulja črtastega medvedka (*Callimorpha quadripunctaria*), ker je pogostna in dobro prepoznavna vrsta, ki je hkrati tudi ciljna vrsta območja Natura 2000 Zgornja Drava s pritoki, kar pomeni, da je eden od ciljev tega območja Natura 2000 zagotoviti za to vrsto ugodno stanje ohranjenosti.

Druga izbira je vidra (*Lutra lutra*), ki je med ljudmi dobro poznana, čeprav jo je težko videti in opazovati. Ker se prehranjuje z ribami, so nanjo posebej pozorni ribiči, saj je njihova neposredna tekmica. Vidra živi na območju Natura 2000 Zgornja Drava s pritoki, vendar ni ciljna vrsta, torej zaradi območja Natura 2000 ni na tem območju posebej varovan njen življenjski prostor.

5.1 ČRTASTI MEDVEDEK

Črtasti medvedek spada v družino *Artctiidae* – medvedki ali kosmatinci – poddružino *Callimorphinae* – pisani medvedki.

Slika 10: Črtasti medvedek

Vir: medmrežje 9

Črtasti medvedek ima enak barvni vzorec na krilih pri obeh spolih. Zgornja stran sprednjih kril je zeleno-črne barve s kovinskim sijajem. Na notranjem robu kril je ozek belorumen pas. Dve belorumeni progi segata od zgornjega proti zunanemu robu kril. Tretja belorumena proga je v marginalnem polju. Med korenem krila in drugo progo so lahko še tri tanjše in krajše belorumene proge. V marginalni belorumeni progi v analnem kotu je več okroglih črnih pik, ki so lahko različno velike. Zgornja stran zadnjih kril je opekasto rdeče barve; v submarginalnem polju pa so tri različno velike črne lise, v diskalnem polju pa črna pika. Glava je svetlo rumena, na oprsju sta dve rumeni in tri črne vzdolžne proge. Zadek je oranžnordeč z majhno črno piko na vsakem segmentu. Tipalke so tanke, nitaste, rahlo nazobčane, temnorjave barve. Samica je večja od samca in ima debelejši zadek (Čelik idr. 2005).

Vrsta poseljuje vlažne, toploljubne in ne preveč senčnate gozdne robove na jasah in ob poteh v listnatih in mešanih gozdovih ter opuščene, z robno in ruderalno zeliščno vegetacijo in grmovjem zaraščajoče se površine v bližini gozda (kamnolomi, gramoznice, parkirišča itd.) Vrsta je razširjena od nižin do zgornjega montanskega pasu, najpogostejša je v kolinskem in submontanskem pasu (Čelik idr. 2005).

Habitat vrste po palearktični klasifikaciji:

- 31.8 Grmišča pred zaraščanjem v gozd.
- 31.871 Gozdne čistine z vegetacijo visokih steblik.
- 31.872 Gozdne čistine z grmovno vegetacijo.
- 86.41 Opuščeni kamnolomi, peskokopi, gramoznice (Goršak 2011).

Črtasti medvedek je enogeneracijska vrsta. Metulji se pojavljajo od julija do začetka septembra. Aktivni so podnevi in ponoči. V dopoldanskem in popoldanskem času se hranijo na rastlinah na gozdnem robu, v opoldanski pripeki navadno počivajo v senci listov dreves, ponoči pa se pariyo. Njihove najpomembnejše rastlinske vrste so konjska griva (*Eupatarium perfoliatum*), navadna dobra misel (*Origanum vulgare*), smrdljivi bezeg (*Sambucus ebulus*) ter vrste iz rodov meta (*Mentha*), gadovec (*Echium vulgare*), grabljišče (*Knautia arvensis*) čišljak (*Stachys*) in osat (*Cirsium spp.*) (Heiko 2008).

Gosenica je polifagna. Mlade gosenice se hranijo z listi mrtvih kopriv, vrbovcev, detelj, nokot, turških detelj, grintov in drugih zelišč v podrastu. Po prezimitvi se hranijo z listi grmovnih in drevesnih vrst, te pa so: leska (*Corylus avellana*), kosteničevje (*Lonicera xylosteum*), vrba (*Salix integra*), hrast (*Quercus petraea*) in navadna metla (*Sarothamnus scoparius*). Gosenica se maja zabubi v bel svilnat kokon na spodnjem delu rastline, tik ob tleh (Heiko 2008).

Črtasti medvedek je srednje-južnoevropska vrsta. Razširjena je v južni Angliji, na Iberskem, Apeninskem in Balkanskem polotoku, v Srednji in Vzhodni Evropi, Turčiji, na Egejskem otočju, Bližnjem vzhodu, Kavkazu in v južnem Turkmenistanu. Na severu sega areal vrste do Baltika. Klasično nahajališče vrste je v Grčiji (Čelik idr. 2005).

Pojavljanje v Sloveniji navajam po Čelik idr. (2005): prvo navedbo o pojavljanju črtastega medvedka na ozemlju Slovenije je objavil Scopoli (1763). Avtor je v svojem znamenitem delu *Entomologia Carniolica* vrsto poimenoval *Phalaena plantaginis*, kljub temu da je Poda vrsto opisal kot *Phalaena quadripunctaria*. Mann (1854) prvi navaja natančnejše nahajališče vrste v Sloveniji: "južna pobočja Nanosa, kjer se metulji pojavijo že konec junija". Za Primorsko (Gorica in okolica) vrsto kasneje omenja tudi Hafner (1910) kot splošno razširjeno. V seznamu metuljev Kranjske in v neobjavljenih zapiskih isti avtor vrsto obravnava kot pogosto na Gorenjskem (dolina Kamniške Bistrice, Šmarna gora, Sv. Katarina, Škofja Loka, Sv. Jošt, dolina Kokrice, Bled, Moravče) in Dolenjskem (Novo mesto, Tolsti Vrh), kot redko v okolici Ljubljane, za Notranjsko pa le omenja naslednja nahajališča: Preserje, Borovnica, Pokojišče, Senožeče in Vipava. V istem obdobju je izšlo tudi pregledno delo o metuljih palearktične regije, v katerem piše, da je vrsta razširjena po vsej Evropi (Čelik idr. 2005).

Po doslej zbranih podatkih in terenskih izkušnjah opredeljujemo črtastega medvedka v Sloveniji kot splošno razširjeno vrsto. Najpogostejša je v večjih gozdnatih območjih, kot so Kočevsko, Pohorje, Kozjak, Posavsko, Škofjeloško in Polhograjsko hribovje, Julijske in Kamniško-Savinjske Alpe, Kambreško in Banjščice, Trnovski gozd, Bizeljsko gričevje in Prekmurje (Heiko 2008).

Globalna vrsta v Sloveniji ni ogrožena. Ogrožene so populacije v območjih, kjer gozdne robove redno kosijo, uporabljajo agrokemijska sredstva pri gospodarjenju s travniškimi površinami na gozdnem robu in kjer izginjajo medonosne rastline zaradi intenzivnega zaraščanja (Čelik idr. 2005).

Črtasti medvedek je v Sloveniji zavarovana vrsta (Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah v Sloveniji – Uradni list RS 46, 2004).

5.2 VIDRA

Slika 11: Vidra
Vir: medmrežje 10

Dvanajst vrst pravih vider živi v obeh Amerikah, v Afriki in Evraziji. Držijo se sladkih voda, rečnih ustij in obrežnega morja. V Evropi živi ena sama vrsta, ki jo najdemo tudi v Sloveniji. To je vidra (*Lutra lutra*) (Kryštufek 1991).

Vidra je razširjena po celotnem palearktičnem območju, razen v sibirski tundri in na Arabskega polotoku. Na jugu seže do južne Indije in Šri Lanke, na vzhodu pa do japonskega otočja in Formoze. V Evropi bila splošno razširjena, danes pa je marsikje lokalno iztrebljena (Kryštufek 1991).

Prvotno je bila splošno razširjena. Manjkala je edino v gorskem svetu alpskega in dinarskega območja ter na brezvodnem Krasu. Kadar je migrirala z enega povodja v drugo, je prečkala tudi visoke gore. Najvišji podatek iz Slovenije je pričevanje o njenem potovanju preko 2000 metrov visokih bohinjskih planin iz Bohinjskega jezera v Baško grapo (Kryštufek 1991).

Stanje se je v Sloveniji začelo bistveno slabšati po letu 1950, ko se je pretiranemu lovu pridružilo še vse hujše onesnaževanje voda. Danes je areal vidre v Sloveniji mozaičen. Velike reke (Sava, Drava, Mura) so tako onesnažene, da vidra v njih ne more živeti. Obstala pa je v manjših, ne preveč onesnaženih pritokih (Kryštufek 1991).

Vidrino dolgo telo neopazno prehaja v stožčast rep. Glava je ploska in široka, nosnice velike, uhlji pa majhni. Noge so nizke, med prsti pa ima plavalno kožico. Podlanka je gosta in ostane tudi v vodi suha. Prek nje je dolga rjava nadlanka, ki je na trebuhu nekoliko svetlejša. Dimenzije vider iz Evrope so: teža 5,5 do 16, 5 kg (izjemoma 23 kg); trup z glavo 60 do 95 cm; rep 35 do 55 cm; stopalo 10,5 do 13,5 cm; uho 1,7 do 2,5 cm (Kryštufek 1991).

Vidrin habitat so reke, potoki in jezera. V nekaterih delih Evrope pa zaide tudi v morje.

Kjer je preganjana, je vidra pretežno nočna žival. Podnevi se skriva v podzemnih brlogih ali drevesnih duplih. Je samotarka, vendar pa ostanejo mladiči z njo celo leto. Na kopnem je počasna, giblje pa se z značilnim kunjim poskakovanjem. Je izvrsten plavalec. V vodi doseže hitrost 10–12 km/h. Pod vodo plava s trebušno-hrbtnim zvijanjem. Navadno zajame zrak vsako minuto, vendar zdrži pod vodo do 4 minute. V eni noči prepotuje 3–4 do 9–10 km, na

kar vpliva vrsta dejavnikov (spol, starost, razpoložljivost hrane). Hrani se z ribami, dvoživkami, potočnimi raki in vodnimi žuželkami, občasno pa pleni še ptiče in sesalce. Na teden potrebuje približno 5,5 do 9 kg hrane. Ribe pleni neselektivno, torej ujame to, česar je največ na voljo. Vidra je preveč redka, da bi lahko vplivala na številčnost rib. Parjenje poteka v kateremkoli letnem času, največ mladičev pa se skoti ob koncu zime in v začetku pomladi. Brejost traja 62 dni, v leglu pa so 2 – 3 mladiči. Samice se prvič pariyo, ko dopolnijo 2 leti. Možno je, da kotijo le vsako drugo leto. Življenjska doba je do 18 let. 25 – 38 % osebkov v populaciji so živali v prvem letu življenja. Naravnih sovražnikov nima, je pa zelo občutljiva na onesnažene vode (Kryštufek, 1991).

Geografska variabilnost je zelo slabo izražena. Slovenijo poseljuje nominatna podvrsta *Lutra lutra lutra*, ki je bila opisana po primerkih iz Švedske (Kryštufek 1991).

Zgodovina lova na vidro je nadvse pestra pa tudi žalostna, saj ne lovci ne ribiči niso izbirali sredstev za pobijanje domnevne škodljivke. Šele v sedemdesetih letih 20. stoletja, ko je izginila s številnih gosto poseljenih območij v Evropi ali postala izjemno redka, je pritisk popustil. Vidra se je s seznama najbolj preganjanih »roparjev« in »škodljivcev« preselila na vrh seznama ogroženih vrst. V večini evropskih držav so jo tudi zakonsko zavarovali. Pri nas so ribiške družine do leta 1960 ponujale nagrado za uplenjeno vidro, popolnoma zavarovana vrsta pa je postala šele leta 1976 (Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč). Kdo je bil v tem primeru ropar in kdo žrtev, ni težko uganiti. S popolnim zavarovanjem vidre v Sloveniji (slovenski lovci so se sporazumeli za popolno varstvo že leta 1973, kar je bilo v primeri z drugimi evropskimi državami sorazmerno zgodaj) smo vsaj na papirju presegli predstavo o vidri roparici in škodljivki, ki nam prazni reke in potoke ter tako povzroča gospodarsko škodo ribičem in ribogojcem. V resnici pa je ta predsodek, ki je skupaj z željo po njenem cenjenem krznu pripomogel, da je vidra v 20. stoletju ponekod celo izumrla, še zdaj globoko zakoreninjena v marsikaterem ribiškem srcu. Zato ponekod še zdaj naletimo na krivolove. Bolj kot lovec ali ribič je človek v sodobnem času vidri sovražen posredno, s svojim nenadzorovanim vplivom na naravno okolje, posebej vode. Onesnaževanje različnih oblik, od industrijskega (ki se v zadnjih desetletjih v Evropi resda počasi zmanjšuje) in kmetijskega (s pretirano uporabo gnojil in kemičnih sredstev za varstvo rastlin) pa do komunalnega (neprečiščene komunalne vode) nam je vsem v pogubo. Tudi nepremišljeni fizični posegi v vode, kot so regulacije strug, melioracije zemljišč pa tudi visoke pregrade so usodno spremenili naravne struge rek in potokov in s tem osiromašili življenjski prostor vodnih in obvodnih rastlinskih in živalskih vrst tudi vidre. Tu pa se zgodba sklene: vidra in ribiči z ribogojci vred so se znašli na istem bregu onesnažene in biološko osiromašene reke (Ministrstvo za okolje in prostor 2002).

Vidra je v Sloveniji zavarovana vrsta. Poleg državne zakonodaje jo neposredno in posredno varujejo tudi Direktiva o habitatih in vrsta mednarodnih sporazumov in konvencij.

Zelo pomembno je, da zakonska določila varujejo ne le vrsto, temveč tudi njeno življenjsko okolje (habitat). Pod strogim varstvom Vidra je navedena na Dodatku II Bernske konvencije, na Prilogi II in IV Direktive o habitatih in na Rdečem seznamu IUCN. Po Pravilniku o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam, je vidra v Sloveniji uvrščena med ranljive vrste (Ministrstvo za okolje in prostor 2002).

Vidra je v Sloveniji zavarovana vrsta (Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah v Sloveniji – Uradni list RS 46, 2004).

5.3 REZULTATI ANKETE

5.3.1 Odgovori na vprašanje 1: Spol

V anketi je sodelovalo 65 ljudi. Od tega je bilo 34 moških in 31 žensk.

5.3.2 Odgovori na vprašanje 2: Starost

Tabela 1: Število ljudi določene starostne skupine, ki so sodelovali

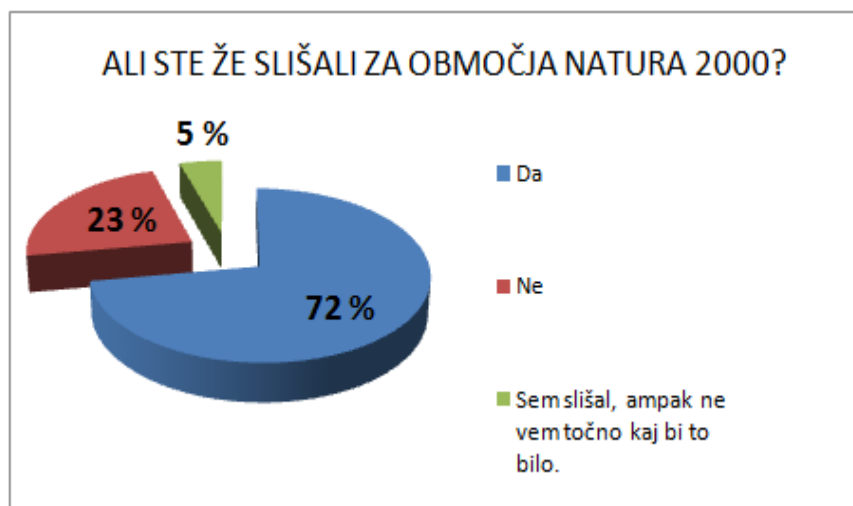
STAROST	
10 – 25 let	14
25 – 40 let	14
40 – 65 let	28
65 ali več	9

5.3.3 Odgovori na vprašanje 3: Koliko ljudi določene izobrazbe je sodelovalo v anketi

Tabela 2: Število ljudi določene izobrazbe, ki so sodelovali v anketi.

IZOBRAZBA	
Brez izobrazbe	1
Osnovna izobrazba	19
Nižja poklicna in srednja poklicna izobrazba	16
Srednja strokovna in srednja splošna izobrazba (V. stopnja izobrazbe)	12
Višja izobrazba	10
Visoka dodiplomska izobrazba	5
Visoka podiplomska izobrazba	2

5.3.4 Odgovori na vprašanje 4: Ali ste že slišali za območja Natura 2000?

Graf 1: Število ljudi poznavanja Nature 2000

47 anketirancev je na to vprašanje odgovorilo, da je že slišalo za to območje. 15 anketirancev je odgovorilo, da še niso slišali in pa 3, da so slišali, vendar ne vedo za kaj točno se gre. Glede na izobrazbo anketirancev sem bila zelo prijetno presenečena nad poznavanjem Nature 2000. Skleпам pa, da jo poznajo, ker v Črnečah in okolici Ribiškega doma živi malo prebivalcev, tako da so seznanjeni z novostmi. Prav tako pa so kraji z malo prebivalci po navadi najbolj povezane skupnosti.

5.3.5 Odgovori na vprašanje 5: Kaj menite, da je območje Natura 2000?

Tabela 3: Število ljudi glede na njihovo mnenje o tem, kaj je Natura 2000.

KAJ MENITE, DA JE OBMOČJE NATURA 2000?	
Strogo varovano območje, kjer ni nič dovoljeno.	23
Območje, namenjeno ohranjanju določenih rastlinskih in živalskih vrst.	38
Območje, namenjeno ohranjanju samo živalskih vrst.	4
Drugo.	/

5.3.6 Odgovori na vprašanje 6: Ali ste seznanjeni, da živite na območju Natura 2000?

Tabela 4: Število ljudi, ki so seznanjeni z življenjem na območju Natura 2000.

ALI STE SEZNANJENI, DA ŽIVITE NA OBMOČJU NATURA 2000?	
Da.	34
Ne.	31

Na vprašanje, ali so seznanjeni, da živijo na območju Natura 2000, jih je 31 odgovorilo, da tega ne vedo. Ostalih 34 pa je odgovorilo, da so seznanjeni s tem. Precej malo jih je vedelo, da živijo na območju Natura 2000, če se navežemo na prejšnje vprašanje, kjer jih je kar 47 odgovorilo, da so že slišali za Naturo 2000.

5.3.7 Odgovori na vprašanje 7: Ali morda veste zaradi katerih vrst je določeno območje Natura 2000?

Tabela 5: Število ljudi, ki vedo, zaradi katerih vrst je določeno območje Natura 2000, in tistih, ki tega ne vedo

ALI MORDA VESTE, ZARADI KATERIH VRST JE DOLOČENO OBMOČJE NATURA 2000?	
Da.	14
Ne.	51

5.3.8 Odgovori na vprašanje 8: Če je odgovor na prejšnje vprašanje da, katere vrste so to?

Tabela 6: Odgovori na prejšnje vprašanje, in sicer za katere vrste menijo, da so ogrožene na njihovem območju.

ČE JE ODGOVOR NA PREJŠNJE VPRAŠANJE DA, KATERE VRSTE SO TO?	
PTICE, VIDRA	4
VIDRA	3
ŽABE	1
ČRTASTI MEDVEDEK, VIDRA	2
PTICE	3
PTICE, ŽABE, VIDRA	1

5.3.9 Odgovori na vprašanje 9: Ali ste imeli kakšne pozitivne ali negativne izkušnje, ker živite na območju Natura 2000?

Tabela 7: Število ljudi, ki so imeli pozitivne ali negativne izkušnje, ker živijo na območju Natura 2000

ALI STE IMELI KAKŠNE POZITIVNE ALI NEGATIVNE IZKUŠNJE, KER ŽIVITE NA OBMOČJU NATURA 2000?	
Da.	4
Ne.	61

Odgovor na to vprašanje je bil čisto pričakovan. 51 anketirancev je odgovorilo, da niso imeli kakšne pozitivne ali negativne izkušnje, ker živijo na tem območju, medtem ko so 4 anketiranci imeli določene negativne izkušnje zaradi življenja na območju Natura 2000.

5.3.10 Odgovori na vprašanje 10: Če je odgovor na prejšnje vprašanje da, kakšne izkušnje?

Tabela 8: Kakšne izkušnje so imeli, tisti, ki so na prejšnje vprašanje odgovorili z da.

ČE JE ODGOVOR NA PREJŠNJE VPRAŠANJE DA, KAKŠNE IZKUŠNJE?	
Nedovoljena gradnja pešpoti ob reki Dravi	4

Na vprašanje kakšne pozitivne ali negativne izkušnje so imeli prebivalci zaradi življenja na območju Natura 2000, sem dobila odgovor od štirih ljudi. Navedli so, da si želijo pešpot ob reki Dravi, vendar je zaradi zaščitenosti območja ne smejo zgraditi. Povedali so, da je trava ob reki zelo visoka in ovira sprehajanje, ribolov in druge aktivnosti ob Dravi. Prav tako je na nekaterih območjih sprehajanje/zadrževanje zelo nevarno saj lahko zaradi slabe vidljivosti padeš v vodo, kar je še posebej nevarno zaradi otrok, ki se radi zadržujejo na tem območju.

5.3.11 Odgovori na vprašanje 11: Ali poznate črtastega medvedka?

Tabela 9: Poznavanje črtastega medvedka

ALI POZNATE ČRTASTEGA MEDVEDKA?	
Da.	2
Ne.	63

5.3.12 Odgovori na vprašanje 12: Ste ga že kdaj videli?

Tabela 10: Število ljudi, ki so videli črtastega medvedka, in tistih, ki ga niso, ter tistih, ki so ga videli samo na fotografijah

STE GA ŽE KDAJ VIDELI?	
Da.	1
Ne.	63
Videl/videla sem ga samo na fotografijah.	1

5.3.13 Odgovori na vprašanje 13: Ali poznate vidro?

Tabela 11: Število ljudi, ki poznajo vidro, in število tistih, ki je ne poznajo.

ALI POZNATE VIDRO?	
Da.	59
Ne.	6

5.3.14 Odgovori na vprašanje 14: Ste imeli kakršnekoli izkušnje z vidro na tem področju?

Tabela 12: Število ljudi, ki so imeli kakršnekoli izkušnje z vidro na tem področju, in število tistih, ki niso imeli izkušenj

STE IMELI KAKRŠNEKOLI IZKUŠNJE Z VIDRO NA TEM PODROČJU?	
Da.	15
Ne.	50

5.3.15 Odgovori na vprašanje 15: Če je odgovor na prejšnje vprašanje da, kakšne izkušnje?

Tabela 13: Odgovori na prejšnje vprašanje o tem, kakšne izkušnje so imeli z vidro

ČE JE ODGOVOR NA PREJŠNJE VPRAŠANJE DA, KAKŠNE IZKUŠNJE?	
LJUDJE SO JO OPAZILI	12
GLODA IN UNIČUJE DREVJE	2
PLAŠI RIBE V VODI	1

12 anketirancev je povedalo, da so vidro že videli na tem območju. 2 odgovora sta bila precej zanimiva, in sicer, da gloda in uničuje drevje. Kaže, da imajo ljudje, ki živijo zelo blizu reke Drave, tudi slabe izkušnje z vidrami. Ena gospa je povedala, da naj bi jim vidra zglodala vso drevje, ki so ga imeli posajenega v bližini vode. Ujeli naj bi jo tudi med delom. Vendar pa je vidra najverjetneje iskala hrano, saj se vidra poleg rib hrani tudi z majhnimi sesalci, dvoživkami in rastlinsko hrano. In pa zadnji odgovor, najverjetneje od kakšnega ribiča, ki pravi, da plaši ribe v vodi, zato je ulov otežen na predelu, kjer se nahajajo vidre.

6 RAZGOVORI Z LJUDMI, KI ŽIVIJO OZIROMA OPRAVLJAJO DELO NA OBMOČJU NATURA 2000

Odločila sem se, da bom opravila tri razgovore, in sicer z ribičem in dvema gozdarjema. Postavila sem jim približno enaka vprašanja, odvisno od dela, ki ga opravljajo. Ljudje, s katerimi sem opravljala razgovore, so bili najbolj primerni zato, ker živijo na območju Natura 2000, torej v okolici Dravograda, ter so poklicno ali rekreacijsko povezani z Naturo 2000 ter ciljnim vrstama – vidro in črtastim medvedkom. Ljudi za razgovore sem našla na ta način, da sem poklicala na Zavod za gozdove, krajevno enoto Dravograd, ter prosila, če lahko s katerim od zaposlenih govorim o Naturi 2000. Javila sta se dva kandidata. Prav tako sem poklicala Koroško ribiško družino ter prosila za kandidata za intervju in javil se je en kandidat. Dva pogovora, ki sem ju opravila z dvema prebivalcema na območju Črneč, sta bila naključna.

Zaradi varstva osebnih podatkov navajam samo imena anketirancev, v izvirnih podatkih so navedeni tudi priimki.

6.1 RAZGOVOR 1 (G. JERNEJ G.)

19. 08. 2014 17.45

Dravograd

1. Ime in priimek, starost in od kod prihajate?
Sem Jernej, star sem 30 let, prihajam pa iz Dravograda.
2. Kaj ste po izobrazbi?
Po izobrazbi sem poslovni sekretar.
3. Ali ste že slišali za območje Natura 2000?
Ja, za to sem že slišal.
4. Kaj menite, da je območje Natura 2000?
Po mojem mnenju je to neko zaščiteno območje, kjer se nahajajo določene ogrožene živali in rastline.
5. Ali morda veste, zaradi katerih vrst je določeno območje Natura 2000?
Ptice –morda liska, bober.
6. Ali ste seznanjeni, da živite, oziroma ribarite na območju Natura 2000?
Ja, sem seznanjen s tem.
7. Kako dolgo že ribarite?
Ribarim že od malega. Začel sem s svojim očetom, ko sem bil star 10 let, torej ribarim že nekje 20 let.
8. Kolikokrat na sezono ribarite?
Približno 3 krat na teden v sezoni.
9. Ali ste imeli kakšne negativne ali pozitivne izkušnje na območju Natura 2000?
Območja v zgornjem pritoku Drave niso najbolj urejena. Tu je preveč visoke trave in tudi preveč odpadkov, saj teh območij skoraj nihče ne varuje oziroma pregleduje.
10. Ali poznate vidro?
Ja, poznam.
11. Ali ste jo videli kdaj?
Ja, videl sem jo že.
12. Kolikokrat ste jo videli?
Nisem je videl velikokrat. Jo je tudi zelo težko videti, tako da v vseh letih samo kakšnih 8 krat.
13. Ali vam je kdaj povzročala kakšne težave?
Meni osebno ne. Vendar pa se drugi pritožujejo, da gloda drevje in plaši ribe. Vendar je to samo žival, ki se prehranjuje z ribami, kaj pa naj počne drugega.
14. Ali poznate črtastega medvedka?
Ne, tega pa ne poznam.

15. Kakšna osebna izkušnja z Naturo 2000, vidro ali črtastem medvedkom?
Nisem imel kakšnih posebnih izkušenj, kot sem že omenil, je vidro bolj težko videti.

6.2 RAZGOVOR 2 (G. VLADO P.)

19. 08. 2014 07.51

Dravograd

1. Ime in priimek, starost in od kod prihajate?
Sem Vlado, star sem 58 let, prihajam pa iz Dravograda.
2. Kaj ste po izobrazbi?
Po izobrazbi sem univ. dipl. gozdar.
3. Ali ste že slišali za območja Natura 2000?
Ja, seveda sem slišal za njo.
4. Kaj menite, da je Natura 2000?
To so območja z redkimi in ogroženimi rastlinskimi in živalskimi vrstami.
5. Ali morda veste, zaradi katerih vrst je določeno območje Natura 2000?
Zaradi raznih ptic.
6. Ali ste seznanjeni, da živite na območju Natura 2000?
Sem seznanjen.
7. Kako dolgo že delate v tem poklicu?
Hmm, v tem poklicu sem že skoraj 30 let.
8. Ali imate veliko dela na terenu?
Ja, naše delo je predvsem terensko.
9. Ali ste imeli kakšne pozitivne ali negativne izkušnje na območju Natura 2000?
Težko bi rekel o pozitivnih izkušnjah. Definitivno je pozitivno, da Natura 2000 obstaja zaradi vseh živalskih vrst, ki jih je potrebno zaščititi in ohranjati. Negativne izkušnje so pa v smislu oviranja normalnega gospodarjenja z gozdovi zaradi zaostrenih pogojev.
10. Ali poznate vidro?
Ja, poznam.
11. Ali ste jo že videli kdaj?
V naravi je še nisem opazil.
12. Ali poznate črtastega medvedka?
Zanj sem že slišal, vendar ga ne poznam.
13. Ste ga že videli kdaj?
Nikoli ga še nisem videl.
14. Kakšna osebna izkušnja z Naturo 2000, vidro ali črtastim medvedkom?
Ne.

6.3 RAZGOVOR 3 (G. ANDREJ R.)

19. 08. 2014 08.4

Dravograd

1. Ime in priimek, starost in od kod prihajate?
Sem Andrej, star sem 32 let, prihajam pa iz Dravograda.
2. Kaj ste po izobrazbi?
Po izobrazbi sem univ. dipl. inž. gozdarstva.
3. Ali ste že slišali za območja Natura 2000?
Ja, sem.
4. Kaj menite, da je Natura 2000?
Natura 2000 je zaščiteno območje, ki ima določene omejitve.
5. Ali ste seznanjeni, da živite na območju Natura 2000?
Ja, sem.
6. Kako dolgo že delate v tem poklicu?
Tretje leto.
7. Ali imate veliko dela na terenu?

- Ja, lahko bi rekel, da imamo mogoče malo več dela na terenu kot pa v pisarni.
8. Ali ste imeli kakšne pozitivne ali negativne izkušnje na območju Natura 2000?
Zaradi Nature 2000 imamo določene omejitve pri gradnji gozdnih vlak – potrebno je veliko dodatnih dovoljenj in seveda časa.
9. Ali poznate vidro?
Ja, poznam. V prostem času tudi že okoli 15 let ribarim.
10. Ste jo že videli kdaj?
Videl je še nisem, saj jo je zelo težko opaziti, ker je pretežno nočna žival.
11. Ali vam je kdaj povzročala kakšne težave?
Meni osebno ne. Sem pa slišal za razna pritoževanja, kako plaši ribe in gloda ograje.
12. Poznate črtastega medvedka?
Tega pa ne poznam
13. Kakšna osebna izkušnja z Naturo 2000, vidro ali črtastem medvedkom?
Kot sem že omenil zgoraj, omejitve pri delu vendar drugače nič posebnega.

6.4 RAZGOVOR 4 (GA. LUCIJO Č.)

POGOVOR Z GOSPO LUCIJO Č., PREDSEDNICO KRAJEVNE SKUPNOSTI ČRNEČE.

18. 08. 2014 14.35

Dravograd

Ko sem opravljala anketo na območju Črneč in območju Ribiškega doma, sem dobila informacijo o težavah, povezanih z gradnjo pešpoti v Črnečah. Zaradi teh podatkov sem se odločila, da bom poklicala gospo Lucijo Č., predsednico krajevne skupnosti Črneče in povprašala, kaj je vzrok problemu s pešpotjo. Nekaj ljudi, na katere sem naletela med opravljanjem ankete je trdilo, da je glavni krivec za to, da še zdaj ni pešpoti v njihovem kraju, prav Natura 2000. V pogovoru, ki sem ga imela z gospo Lucijo pa sem izvedela, da ta projekt v zvezi s pešpotjo ni bil speljan, ker je občina dala prioritete drugim stvarem, in nima nobene veze z Naturo 2000. Vprašala sem jo tudi, če lahko obesim plakat z vsebino Nature 2000 v njihovem kraju in se je strinjala. Dejala je tudi, da se ji zdi dobra ideja ozavestiti ljudi o Naturo 2000.

6.5 RAZGOVOR 5 (G. BRANKO L.)

POGOVOR S PREBIVALCEM ČRNEČ, Z GOSPODOM BRANKOM L.

18.08.2014 10.33

Črneče

Ko sem opravljala anketo na območju Črneč, sem naletela na anketiranca, ki je omenil morebitne težave v zvezi z Naturo 2000. Povprašala sem ga, kaj naj bi ta težava bila. Omenil je, da težave povezane s tem območjem nastajajo zaradi neustreznih pogojev za reko Dravo. V bližini reke je zelo visoka trava in zato je veliko točk nedostopnih. Ker živijo v relativno majhnem kraju in nimajo veliko prostora za aktivnosti, bi jim dodaten prostor prišel prav. Nevarnost preti predvsem otrokom in sprehajalcem, saj lahko zaradi nepreglednosti padejo v vodo oziroma se poškodujejo. Povedal je tudi, da bi ta pešpot morala biti že zdavnaj končana in zato je mišljenja, da ima na to vpliv prav Natura 2000, zaradi njene posebne zakonodaje.

7 PREDLOG OZAVEŠČANJA LJUDI NA OBMOČJU ČRNEČ IN RIBIŠKEGA DOMA

Vsakega problema se je treba lotiti sistematično. Na podlagi anket in pogovorov sem ugotovila slabo poznavanje ciljnih vrst območja Nature 2000 Zgornja Drava s pritoki. Iskala sem rešitve, na podlagi katerih bi vsaj malo dvignila raven ozaveščenosti. Ugotovila sem, da bi se to dalo narediti na kar nekaj načinov, saj je to območje razmeroma majhno in bi se novo pridobljene informacije lahko hitro razširile. Eden od možnih in precej učinkovitih načinov bi bilo ozaveščanje otrok v vrtcih ali šolah. Lahko bi jim na zabaven način prikazala Naturo 2000 in ogrožene vrste v njihovi bližini in bi tako bili že od malega seznanjeni s takšnimi stvarmi. Kasneje bi to izvedeli tudi njihovi starši in tako bi se informacije širile naprej. Vendar pa je v času izdelave diplomske naloge na žalost čas počitnic in to ni bilo izvedljivo. Zato sem se odločila za drugo možnost. Kot sem že omenila, je območje obdelave majhno, kar sem izkoristila v svoj prid.

Lotila sem se namreč izdelave plakata. Plakat sem hotela izdelati na takšen način, da bi bil zanimiv in bi ga mimoidoči opazili. Pomembno je, da ne sme biti preveč besedila, ampak le osnovna in najpomembnejša dejstva: splošno o Naturo 2000 ter o ogroženih vrstah na območju Nature 2000 v Zgornji Dravski dolini. Zgoščeno sem navedla kaj je to Natura 2000, namen Nature 2000, zakaj sploh nastaja omrežje Nature 2000, ter dodala slike nekaterih ciljnih vrst na območju Zgornje Dravske doline. Namen je bil vzbuditi pozornost pri prebivalcih Črneč in okolice Ribiškega doma. Ko sem imela narejen načrt in osnutek plakata, sem ga dala oblikovalcu, da ga je likovno oblikoval.

Kot sem že zgoraj omenila, sta Črneče in okolica Ribiškega doma zelo majhni območji in zato se mi zdi, da bo plakat pripomogel k boljšemu poznavanju Nature 2000 in ciljnih vrst. Nalepila ga bom v središči obeh območij, kjer se zadržuje največ ljudi. Za še večjo ozaveščenost ljudi bom po domovih na tem območju razdelila 150 letakov, ki so izdelani na isti osnovi.

Zelo pomembno se mi zdi ozavestiti ljudi o Naturo 2000 in o ciljnih vrstah, kot je npr. vidra, ki so jo zaradi krivolova skoraj iztrebili. Sedaj pa so njene sovražnice tudi onesnažene vode. Prav tako za črtastega medvedka, ki ga skoraj nihče ne pozna. Težko je reševati problem, dokler se sploh ne zavedaš, da problem dejansko obstaja. Upam, da sem na ta način vsaj malo dvignila zavest prebivalcev in njihovo zanimanje za Naturo 2000 in za ogrožene vrste na območju Zgornje Dravske doline.

7.1 PLAKAT

NATURA 2000
v Zgornje Dravski dolini

Natura 2000 je omrežje posebno varovanih območij, ki postopoma nastaja v vseh državah Evropske unije.

Namen tega omrežja je ohranjanje naravnih življenjskih okolij ogroženih rastlinskih in živalskih vrst, ki so pomembne za Evropsko unijo.

Zakaj nastaja omrežje Natura 2000?

- Ker je potrebno ukrepati skupaj in zaščititi najbolj ogrožene vrste in tipe življenjskih okolij.
- Vse manj naravnih življenjskih prostorov.
- Ker so se mnoge občutljive vrste rastlin in živali znašle na robu preživetja ali so celo izumrle.

Ogrožene vrste na območju Natura 2000 Zgornja Dravska dolina:

ČRTASTI MEDVEDEK

Vir: <http://gseinja.foto-narava.com/slika/50965/album/6>

PLAZEČA ZELENA

Vir: http://sl.wikipedia.org/wiki/Seznam_zavarovanih_domorodnih_rastlinskih_vrst_v_Sloveniji

BOLEN

Vir: <http://www.orstan.cz/upload/pepa/testyby/testyryby.html>

VELIKI PODKOVNJAK

Vir: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Podkovnjak>

REKE Z MULJASTIMI OBREŽJI Z VEGETACIJO ZVEZ

Vir: <http://www.eko-novak.si/ocena-priloga.html>

KAPELJ

Vir: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Triglavina>

KOŠČIČNI ŠKRATEC

Vir: <http://www.wikiplab.si/obsejbeje-silbiplabak-banarji/biansko-banje-je-stm-natura-2000/>

NARAVNA EVTROFNA JEZERA Z VODNO VEGETACIJO ZVEZ

Vir: <http://www.eko-novak.si/ocena-priloga.html>

MOČVIRSKI KREŠIČ

Vir: http://www.hereki.com/cerades-varodine_04_32_1.html

VEJICATI NETOPIR

Vir: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Netopir>

GRĀSTI OKUN

Vir: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Mikrognathus>

VIDRA

Vir: <http://www.kadavce.si/012/001/001.htm>

Izdelala: Nataša Tomažič, 2014

Slika 12: Plakat Natura 2000

8 RAZPRAVA

V anketi je sodelovalo 65 ljudi, od tega je bilo 34 moških in 31 žensk. Povprečna starost anketirancev je bila od 40 do 65 let, kar je logično, saj na tem območju živi starejše prebivalstvo. Največ anketirancev je imelo osnovnošolsko izobrazbo, malo manj nižjo poklicno in srednjo poklicno izobrazbo, potem so sledili tisti s srednjo strokovno in srednjo splošno izobrazbo, precej manj je bilo anketirancev z visoko izobrazbo in pa samo 7 z visoko dodiplomsko in podiplomsko izobrazbo. Na vprašanje, če so že slišali za območja Natura 2000, jih je velika večina odgovorila, da so že slišali. Tudi na vprašanje, kaj menijo, da je Natura 2000, jih je več kot polovica odgovorila pravilno, in sicer, da je to območje namenjeno ohranjanju določenih rastlinskih in živalskih vrst (odgovori so že bili navedeni, potrebno je bilo samo obkrožiti). Na naslednje vprašanje, če vedo, da živijo na območju Nature 2000, pa jih je polovica odgovorila, da vedo, polovica pa, da tega ne vedo. Na vprašanje, če vedo, zaradi katerih vrst je določeno območje Natura 2000, jih je velika večina odgovorila, da tega ne ve, le peščica je odgovorila, da pozna te vrste. Tisti, ki so na prejšnje vprašanje odgovorili z da, so potem naštevali vrste, zaradi katerih naj bi bilo določeno območje Natura 2000. Vrste, ki so jih našteali, so: ptice, vidra, žabe, črtasti medvedek. Naslednje vprašanje je bilo, če so imeli kdaj kakšne pozitivne ali negativne izkušnje zaradi življenja na območju Natura 2000 in odgovori so bili pričakovani, da velika večina teh izkušenj ni imela. Tisti, ki so imeli izkušnje, so pri naslednjem vprašanju povedali, da zaradi Nature 2000 ni bila dovoljena gradnja pešpoti ob reki Dravi. Na vprašanje o poznavanju črtastega medvedka je kar 97 % ljudi je odgovorilo, da ga ne pozna. Tudi videli ga niso. Pri vidri pa je bilo ravno obratno. Vidro velika večina pozna, in sicer kar 91 % ljudi, mnogo manj pa jih je vidro tudi videlo ali imelo kakšne druge izkušnje z njo, kot npr. ribičem plaši ribe v vodi ter gloda in uničuje drevje.

Ugotovitve ankete so potrdile temeljni problem, da ljudje ne poznajo dobro bistva omrežja Natura 2000, niti za katere vrste je določeno območje v katerem ali v bližini katerega živijo. Ker so območja Natura 2000 namenjena ohranjanju točno določenih vrst in habitatnih tipov, je za razumevanje ciljev in ukrepov vedenje ključno.

Opravila sem tudi en voden razgovor z ribičem, enega z gozdarjem in enega z gozdarjem, ki je že 10 let tudi ribič. Izvedela sem, da je vidro zelo težko opaziti. To lahko pomeni tudi, da se število vider na tem območju zmanjšuje zaradi raznih vplivov, kot so onesnažena voda, primanjkljaj hrane in podobno. Kar se tiče same Nature 2000, jo večina od teh treh ljudi pozna in so seznanjeni z njeno vsebino. Kar se tiče izkušenj v povezavi z njo, pa jih je kar nekaj. V prvi vrsti je velika nedostopnost in onesnaženost območij ob zgornjem pritoku reke Drave. Druge izkušnje so v zvezi z delom, saj morajo gozdarji na teh območjih pridobiti veliko več dovoljenj za različna dela kot pa na območjih, ki niso zavarovana. To seveda traja več časa in tako je delo lahko hitro ovirano. Presenetili pa so me odgovori v zvezi s črtastim medvedkom, saj ga nihče od teh treh ljudi ni poznal. To je zelo zaskrbljujoče. Iz tega lahko sklepamo, da je poznavanje ciljnih vrst celo med dobrimi poznavalci določenega območja zelo šibko.

V pogovoru s prebivalcema Črneč nisem izvedela kaj konkretnega glede gradnje pešpoti v Črnečah, za katero so nekateri menili, da je ni možno izvesti zaradi Nature 2000. S poizvedovanjem sem ugotovila, da krivec niso predpisi, povezani z Naturo 2000, ampak občina Dravograd, ki je predvsem zaradi finančnih razlogov odlašala z gradnjo pešpoti.

9 SKLEPI IN ZAKLJUČKI

V dispoziciji diplomske naloge sem opredelila tri hipoteze:

- ljudje ne poznajo območja Natura 2000, niti njihove vsebine;
- prebivalci, ki živijo na tem območju, nimajo osebne izkušnje z izbranimi ciljnim vrstama;
- za vsako ciljno vrsto je značilna specifična problematika in potrebuje specifičen pristop.

Moje ugotovitve so omejene na območje raziskave, torej na okolico Črneč, ki so v neposredni bližini območja Natura 2000 Zgornja Drava s pritoki in bi jih lahko posplošili, če bi na podoben način izvedli anketo še na drugih območjih Natura 2000.

Na vprašanje o poznavanju Nature 2000 je pozitivno odgovorilo 72 % anketirancev, kar je xxx od slovenskega povprečja (Gallop 2007). Med temi, je tudi velik delež tistih, ki poznajo namen teh območij, vendar pa skoraj nihče ni vedel, katere so dejansko ciljne vrste območja Natura 2000 v njihovi neposredni bližini. Te ugotovitve so zaskrbljujoče, saj nepoznavanje ključnih dejstev o območju Natura 2000 vodi v težave pri ohranjanju teh vrst, možne nesporazume, napačna razumevanja in tudi negativen odnos do Nature 2000. Dober primer so navedbe anketiranca, da zaradi Nature 2000 ni mogoče ob Dravi speljati pešpoti, preverjanje pri ustreznih službah pa je pokazalo, da so vzroki popolnoma drugi in ni nobene povezave z omejitvami na območju Natura 2000. To se ujema z rezultatom, da je v zavesti ljudi območje Natura 2000, ne pa podrobnosti glede namena, zahtev in omejitev. Zato ljudje povežejo Nature 2000 z drugimi izkušnjami in predstavami, rezultat pa je izkrivljena podoba.

Vidro ljudje dokaj dobro poznajo, nekaj jih jo je tudi že videlo. Vendar pa jih po mojem mnenju in glede na opravljeno anketo tudi ni veliko na tem območju. Vidra je zelo občutljiva na onesnaženo vodo, kar pa reka Drava zagotovo je. Tako da podatki, da se nahaja le v nekaterih obrežnih delih zgornjega pritoka reke Drave, niso ravno obetajoči. Morda prav zaradi tega redkega pojavljanja ni ciljna vrsta tega območja.

Kar se tiče črtastega medvedka, je poznavanje tega metulja glede na vidro bistveno manjše. Iz rezultatov ankete je razvidno, da ne poznajo in sploh ne vedo, da živi na tem območju, čeprav je pogostna in opazna vrsta. Kot je že bilo omenjeno je ogrožen ravno zaradi krčenja gozdov oziroma košnje gozdnih robov, uporabe agrokemijskih sredstev pri gospodarjenju s travniškimi površinami na gozdnem robu in kjer izginjajo medonosne rastline zaradi intenzivnega zaraščanja.

Zelo zaskrbljujoč je tudi podatek, da tega metulja ne poznajo niti gozdarji. Kot je bilo razvidno iz intervjujev z gozdarjema, nista vedela, kaj je črtasti medvedek, in tudi ne, da živi na tem območju. Seznanjenost z ogroženimi vrstami ni preveč dobra med ljudmi na območju Natura 2000 v Zgornji Dravski dolini.

Glede na analizo anket, ki sem jih postavljala ljudem, ki živijo na območju Nature 2000 in pogovorov, ki sem jih opravila s strokovnjaki povezanimi z ogroženimi vrstami, se lahko opredelim do zastavljenih hipotez:

- Ljudje ne poznajo območja Nature 2000, niti njene vsebine – to ne drži. Ljudje poznajo območja Nature 2000 in osnovni namen opredelitve, ne poznajo pa ciljnih vrst, zaradi katerih je območje opredeljeno.
- Prebivalci, ki živijo v tem območju nimajo osebne izkušnje z vidro in črtastim medvedkom – to trditev lahko delno potrdim. Ljudje na tem območju zelo dobro poznajo vidro in so redki tudi imeli osebne izkušnje z njo. To pa ne veljalo za črtastega medvedka, saj ga ljudje ne poznajo in ga, razen dveh izjem, tudi nikdar niso videli.
- Vsaka vrsta ima specifično problematiko in potrebuje specifičen pristop – to hipotezo

lahko potrdim. Vsaka vrsta res ima specifično problematiko in zato potrebuje različen pristop. Npr. pri vidri je problem onesnažena voda, pri črtastem medvedku pa krčenje življenjskega prostora.

Za boljšo ozaveščenost sem pripravila plakat in letake, s katerimi želim ljudem na območju Črneč in Ribiškega doma približati namen in dejanske vsebine območja Natura 2000 ob katerem živijo. Šele, če bodo bolje poznali vrste, zaradi katerih je območje določeno, bodo bolj pozitivno sprejemali morebitne omejitve in ukrepe, oz. bodo lahko ponosni, da se na njihovem območju ohranjajo evropsko pomembne vrste. Manjša možnost bo tudi za nesporazume ter napačne razlage, ki izvirajo iz nepoznavanja problematike.

10 LITERATURA IN VIRI

Čelik, T., Verovnik, R., Gomboc, S., Lasan M. (2005). *NATURA 2000 v Sloveniji: Metulji (Lepidoptera)*. Ljubljana, Založba ZRC, ZRC SAZU, 288 str.

Gallup Organisation. (2007). *Attitudes of Europeans towards the issues of biodiversity - Analytical Report, Flash Eurobarometer Series, 219–71 str.*

Heiko, B. (2009). *Naše in srednjeevropske žuželke*. Ljubljana, Založba Narava, 445 str.

Hlad, B., Skoberne, P. (ur.) (2011). *Pregled stanja biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti v Sloveniji*. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije, Agencija RS za okolje, 224 str.

Hönigsfeld, A. M. (1997). *Ekologija in varstvo vidre (Lutra lutra) v Sloveniji*. Fazno poročilo za varstveno-raziskovalni projekt. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor. Uprava za varstvo narave.

Kovač, E. (2011). *Biblična etika varstva narave*. Ljubljana, Društvo za ohranjanje naravne dediščine Slovenije, 26–31 str.

Kryštufek, B. (1991). *Sesalci Slovenije*. Ljubljana, Prirodoslovni muzej Slovenije.

Lobnik, F. (1998). *Varstvo in razvoj v Republiki Slovenije*. Ljubljana, Trajanus, d.o.o.

Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije. (2008). *Zavarovana območja v Sloveniji. Ministrstvo za okolje in prostor*. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije.

Topič. (2010). *Življenje v porečju reke Drave*. Zbornik izvlečkov prispevkov. Mednarodna konferenca o Dravi. 30. september – 1. oktober 2010. Dravograd.

Torkar, G., Anko, B. (ur.). (2011). *Narava kot vrednota*. Ljubljana, Društvo za ohranjanje dediščine Slovenije, 134–142 str.

Medmrežje 1: <http://www.natura2000.gov.si> (17. 8. 2014).

Medmrežje 2: <http://www.natura2000.gov.si/index.php?id=45> (26. 8. 2014).

Medmrežje 3: <https://www.google.si/search?q=%C4%8Drne%C4%8De&client> (2. 9. 2014).

Medmrežje 4: <http://www.eoi.es/blogs/juancarlosgozmezmartin/2014/01/26/nature-2000-net-work-of-european-biodiversity/> (26. 8. 2014).

Medmrežje 5: http://kraji.eu/slovenija/hidroelektrarna_dravograd_dravograjsko_jezero (17. 8. 2014).

Medmrežje 6: <http://www.naravovarstveni-atlas.si/nvajavni/profile.aspx?id=N2K@ZRSVNJ> (17. 8. 2014).

Medmrežje 7: <http://www.naravovarstveni-atlas.si/nvajavni/profile.aspx> (15. 8. 2014).

Medmrežje 8: <http://aquaviva.si/biodiverziteti/spoznajmo-biodiverziteti/292-bober> (2. 9. 2014).

Medmrežje 9: <http://www.zavod-svibna.si/naravne-vrednote/podjama/> (22. 8. 2014).

Medmrežje 10: http://www.termeszteti-ertekek.eoldal.hu/fenykepek/kiskunsagi-nem_zeti-park/jellegzetes-allatok/vidra.html (22. 8. 2014).

PRILOGA

ANKETNI VPRAŠALNIK!

Pozdravljeni!

Sem Nataša Tomažič, absolventka Visokošolskega študija na Visoki šoli za varstvo okolja Velenje. V sklopu diplomske naloge, v kateri raziskujem poznavanje Nature 2000 na primeru črtastega medvedka in vidre v Zgornji Dravski dolini, izvajam tudi to anketo. Prosim vas, da mi pomagate in si vzamete nekaj časa za odgovore na priložena vprašanja.

1. SPOL

- Moški.
- Ženski.

2. STAROST

- 10 – 25 let.
- 25 – 40 let.
- 40 – 65 let.
- 65 ali več.

3. IZOBRAZBA

- Brez izobrazbe.
- Osnovna izobrazba (osnovna šola).
- Nižja poklicna in srednja poklicna izobrazba (nižja poklicna ali srednja poklicna šola).
- Srednja strokovna in srednja splošna izobrazba (V. stopnja izobrazbe).
- Višja izobrazba (višja strokovna šola).
- Visoka dodiplomska izobrazba (visokošolski ali univerzitetni program).
- Visoka podiplomska izobrazba (magisterij ali doktorat).

4. ALI STE ŽE SLIŠALI ZA OBMOČJE NATURA 2000?

- Da.
- Ne.
- Sem slišal, ampak ne vem točno kaj bi to bilo.

5. KAJ MENITE, DA JE OBMOČJE NATURA 2000?

- Strogo varovano območje, kjer ni nič dovoljeno.
- Območje, namenjeno ohranjanju določenih rastlinskih in živalskih vrst.
- Območje, namenjeno ohranjanju samo živalskih vrst.
- Drugo: _____.

6. ALI STE SEZNANJENI, DA ŽIVITE NA OBMOČJU NATURA 2000?

- Da.
- Ne.

7. ALI MORDA VESTE, ZARADI KATERIH VRST JE DOLOČENO OBMOČJE NATURA 2000?

- Da.
- Ne.

8. ČE JE ODGOVOR NA ZGORNJE VPRAŠANJE DA, KATERE VRSTE SO TO?

_____.

9. ALI STE IMELI KAKŠNE POZITIVNE ALI NEGATIVNE IZKUŠNJE, KER ŽIVITE NA OBMOČJU NATURA 2000?

- Da.
- Ne.

10. ČE JE ODGOVOR NA ZGORNJE VPRAŠANJE DA, KAKŠNE IZKUŠNJE?
_____?

11. ALI POZNATE ČRTASTEGA MEDVEDKA?

- Da.
- Ne.

12. STE GA ŽE KDAJ VIDELI?

- Da.
- Ne.
- Videl/videla sem ga samo na fotografijah.

13. ALI POZNATE VIDRO?

- Da.
- Ne.

14. STE IMELI KAKRŠNEKOLI IZKUŠNJE Z VIDRO NA TEM OBMOČJU?

- Da.
- Ne.

15. ČE JE ODGOVOR NA ZGORNJE VPRAŠANJE DA, KAKŠNE IZKUŠNJE STE IMELI?
_____.

NAJLEPŠA HVALA ZA ODGOVORE!
